

UCHWAŁA NR XX/135/2025
RADY MIEJSKIEJ GORZOWA ŚLĄSKIEGO

z dnia 26 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2025-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025r. poz. 1153) art. 16b, art. 17 ust. 1, pkt.1 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 1302) **Rada Miejska Gorzowa Śląskiego uchwala, co następuje:**

- § 1.** Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2025-2030.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gorzowa Śląskiego.
- § 3.** Traci moc uchwała nr XXVI/216/2021 Rady Miejskiej Gorzowa Śląskiego z dnia 16 marca 2021 roku w sprawie przyjęcia Miejsko-Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2021-2030.
- § 4.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marcin Schirch

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY GORZÓW ŚLĄSKI
NA LATA 2025-2030

2025

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	15
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.	
OBSZARY PROBLEMOWE	16
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	16
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA	24
3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	29
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ	37
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	41
6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA	47
7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	51
8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	53
9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	55
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	58
11. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	59
12. ANALIZA SWOT	74
13. WNIOSKI Z DIAGNOZY	77
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	79
V. PROGRAMY I PROJEKTY.....	90
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	90
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	94

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski została przygotowana na lata 2025-2030. Powstała w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne;*

Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc domowa; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne.

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2025-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.
- inne akty prawne związane z działalnością Ośrodka Pomocy Społecznej mające związek ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2025-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oleskiego na lata 2021-2028.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę

różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu jest Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecią falą nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności

państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w której odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku

pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, służących finansowaniu inwestycji na terenie województw.

Kwota będąca w dyspozycji Opolskiego wynosi 966,6 mln euro i uwzględnia dwa źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (690,1 mln euro) i Europejski Fundusz Społeczny Plus (276,4 mln euro). Obszary interwencji w ramach EFRR obejmują: niską emisję i mobilność, efektywność energetyczną, gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę o obiegu zamkniętym,

bioróżnorodność, dziedzictwo kulturowe, kulturę i turystykę, a w ramach EFS Plus – edukację przedszkolną, kształcenie ogólne, edukację włączającą, wsparcie rodziny i pieczy zastępczej, profilaktykę zachowań społecznych dzieci i młodzieży, usługi zdrowotne dla osób starszych, usługi społeczne dla osób niesamodzielnych i opiekę długoterminową.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Dokument porządkuje kierunki interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje priorytety dotyczące rozwoju usług społecznych i włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera priorytety dotyczące wspierania reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w jednostkach reintegracyjnych, aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i starszych w podmiotach ekonomii społecznej oraz tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje priorytety zakładające zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie w rozwoju profesjonalizacji i współdziałania podmiotów ekonomii społecznej współpracę międzysektorową), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera priorytety obejmujące kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i budowę marki ekonomii społecznej).

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025 jest dokumentem, który wyznacza kierunki rozwoju regionalnej polityki społecznej. Zawiera on m.in. diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa opolskiego i wyznacza cele i działania do realizacji.

Cele operacyjne zakładają: wzmocnienie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodzin oraz systemu pieczy zastępczej, wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, zwiększenie bezpieczeństwa publicznego i socjalnego rodzin, rozwój usług senioralnych, zwiększenie udziału osób starszych w życiu społecznym (aktywny udział w działaniach instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, wolontariacie), zwiększenie świadomości społecznej i zmianę postaw wobec problemów starości i starzenia się, ograniczenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród niepełnosprawnych mieszkańców województwa, zwiększenie udziału sektora ekonomii społecznej oraz innych organizacji pozarządowych w realizacji zadań reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, sprzyjającą integracji społecznej zmianę postaw

społecznych wobec tych osób, rozwój usług aktywizacji społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, partnerstwo i współpracę oraz usprawnienie koordynacji działań na rzecz włączenia społecznego, promocję ekonomii społecznej w regionie, rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej oraz rozwój partnerstwa i otoczenia na rzecz ekonomii społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oleskiego na lata 2021-2028 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy społecznej w powiecie, wyznaczono cele i kierunki działania.

Wyznaczone cele operacyjne zakładają: wspieranie rodziny we właściwym pełnieniu jej funkcji, rozwój pieczy zastępczej, wsparcie usamodzielnianych wychowanków z placówki opiekuńczo-wychowawczej i rodzin zastępczych, edukacja dzieci i młodzieży, rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, zwiększenie aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, promocja działań profilaktyki prozdrowotnej, zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki, bilansowanie potrzeb pracowników z wymaganiami rynku pracy, świadomy wybór zawodów, wspieranie mobilności siły roboczej i grup szczególnie zagrożonych na rynku pracy, wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz samozatrudnienia, wspieranie kształcenia ustawicznego oraz podejmowanie działań partnerskich.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Gorzów Śląski jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie opolskim, w powiecie oleskim. Od północy graniczy z gminami województwa łódzkiego – Łubnice i Skomlin, od południa z gminą Olesno, od wschodu z gminami Praszka, Rudniki, Radłów w powiecie oleskim, a od strony zachodniej z gminami Kluczbork i Byczyna w powiecie kluczborskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 154,12 km², co stanowi 15,83% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi miasto Gorzów Śląski oraz sołectwa: Budzów, Dębina, Goła, Jamy, Jastrzygowice, Kobyla Góra, Kozłowice, Krzyżanowice, Nowa Wieś, Pakoszków, Pawłowice, Skrońsko, Uszyce i Zdziechowice. W mieście Gorzów Śląski zamieszkuje mniejszość niemiecka.

Obszar gminy leży w makroregionie Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, stanowiącej północną część Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. Krajobraz gminy jest urozmaicony, pocięty mozaiką lasów i pól uprawnych. W gminie występują pomniki przyrody ożywionej.

Gorzów Śląski oddalony jest niespełna 20 km od Olesna i blisko 60 km od stolicy województwa – Opola; od Katowic dzieli go ok. 100 km, od Wrocławia 120 km, a od Łodzi 130 km. Przez teren gminy przebiegają 2 drogi krajowe – nr 45 ze Złoczewa przez Opole do Raciborza i nr 42 z Namysłowa do Starachowic oraz droga wojewódzka nr 487 z Byczyny do Olesna. Od 2023 r. funkcjonuje obwodnica miasta w ciągu drogi krajowej nr 45. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w odległości 18 km – w Oleśnie, kolejna w Kluczborku; najbliższy port lotniczy to Katowice-Pyrzowice, oddalony o 120 km.

Pierwsze wzmianki o mieście pochodzą z XIII w. W plebiscycie górnośląskim w 1921 r. ponad 90% głosujących opowiedziało się za pozostaniem miasta w granicach Niemiec. W styczniu 1945 r. miasto zostało zajęte przez wojska radzieckie, następnie włączone do Polski. Najważniejszymi zabytkami w gminie są: dwór z połowy XVIII w. w Uszycach, budynki nadleśnictwa i zajazdu oraz domy w Rynku. Wśród zabytków o charakterze sakralnym wymienić należy drewniane kościoły – w Uszycach, Gołej, Kozłowicach i Jamach, będące częścią szlaku drewnianego budownictwa sakralnego.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania zapobiegające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. Przyczyny ubóstwa dzieli się na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system wartości od

powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

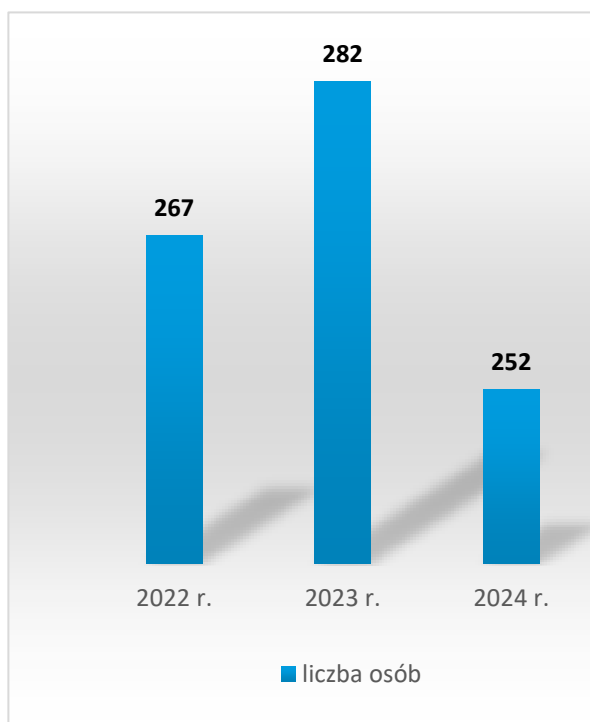
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry).

Jak wynika z informacji Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 r. co dziewiętnasta osoba w gospodarstwach domowych w Polsce żyła poniżej progu zagrożenia ubóstwem skrajnym.

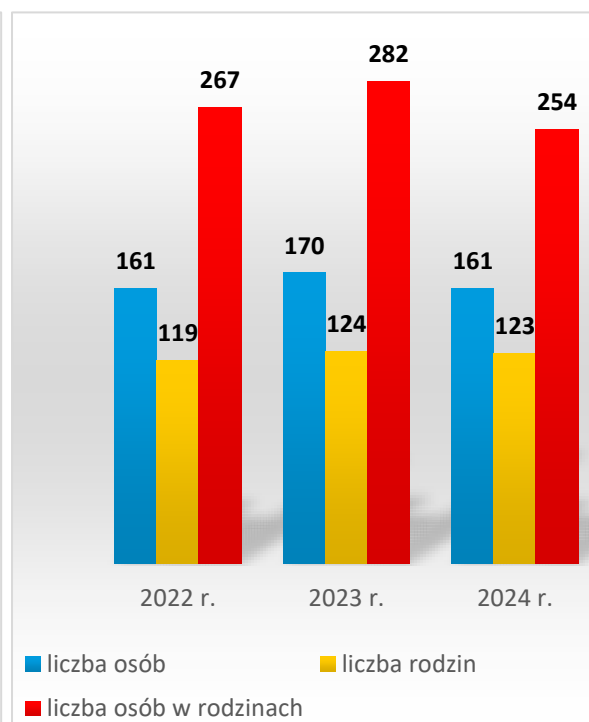
Zasięg ubóstwa skrajnego ogółem zwiększył się z ok. 1,7 mln w 2022 r. do 2,5 mln w 2023 r. Wzrost skrajnego ubóstwa i wykluczenia społecznego nastąpił w rodzinach z dziećmi, wśród seniorów, osób z niepełnosprawnością a nawet w rodzinach utrzymujących się z pracy. W 2023 r., w stosunku do 2022 r., przybyło ponad pół miliona dzieci i blisko pół miliona seniorów oraz prawie milion osób pracujących, które żyją w skrajnym ubóstwie. W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym (z 6,6% do 5,2% osób w gospodarstwach domowych). Spadek ten był jednak mniejszy niż wspomniany wzrost pomiędzy 2022 a 2023 r. Jednocześnie w 2024 r. zwiększył się zasięg zagrożenia ubóstwem relatywnym (o 1,1 p. proc. do 13,3%), a zmniejszył zasięg zagrożenia ubóstwem ustawowym (o 1,5 p. proc. z 4,1% do 2,6%, przy niezmiennych od 2022 r. progach zagrożenia tym rodzajem ubóstwa).

W 2024 r. liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, w gminie Gorzów Śląski oraz liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, była niższa niż w latach 2022-2023 (267 w 2022 r., 282 w 2023 r., 252 w 2024 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie niepieniężne (194 w 2022 r., 201 w 2023 r., 174 w 2024 r.). Jednocześnie stale spadała liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (ze 139 w 2022 r. do 111 w 2024 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2022-2024 udzielono pomocy i wsparcia

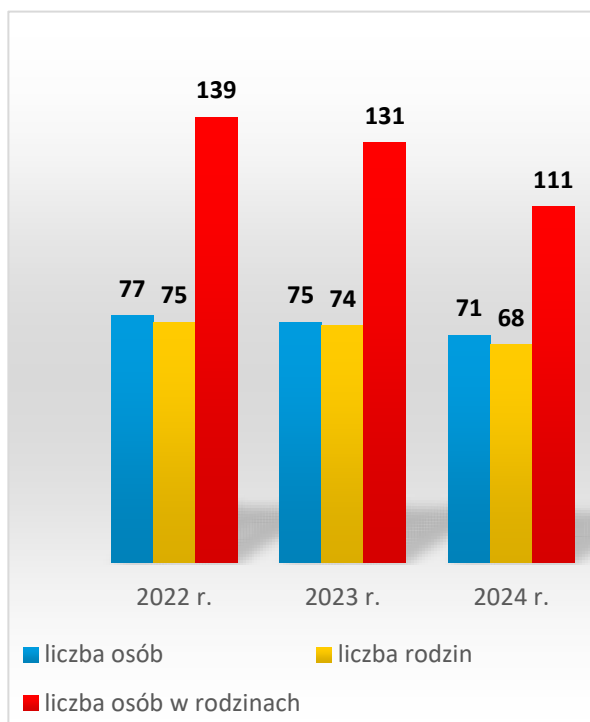

Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenie

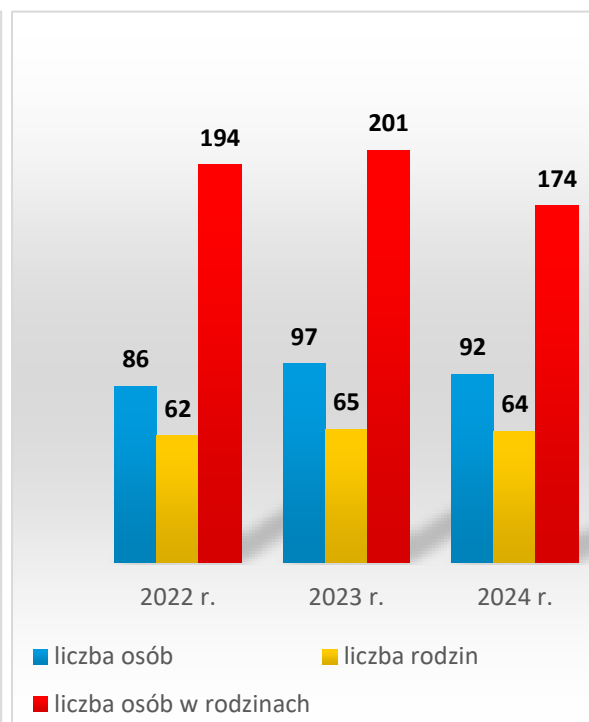

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenie pieniężne

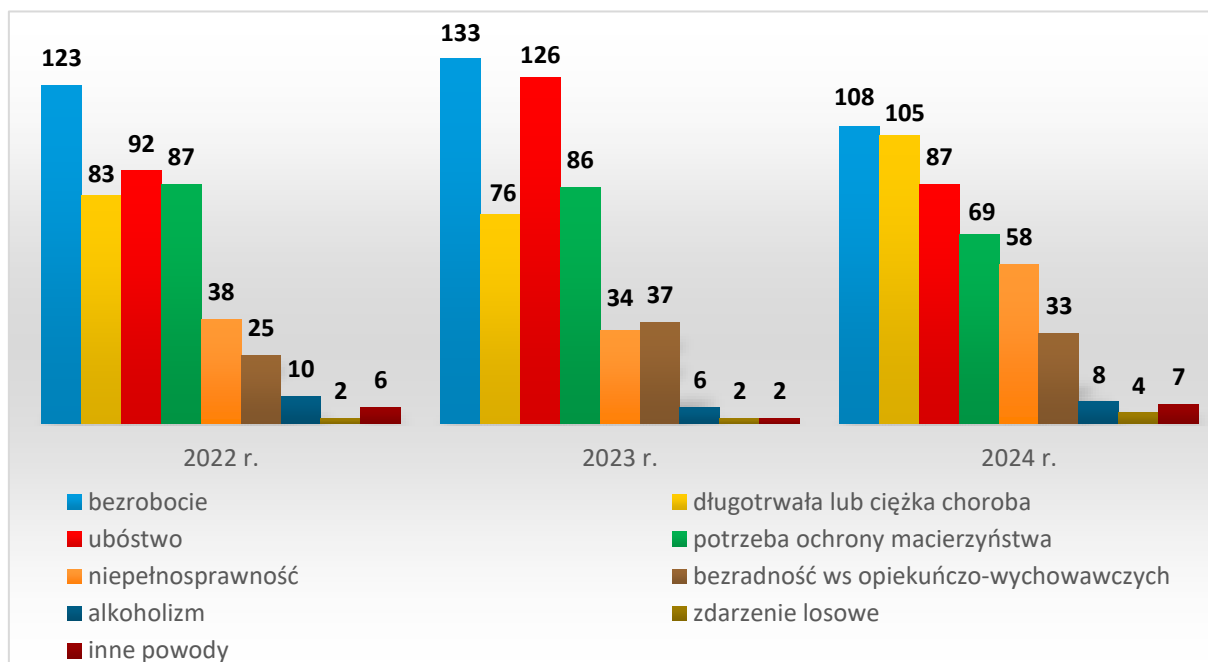
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MGOPS-u w latach 2022-2024 najlichniesze grupy stanowiły rodziny doświadczające bezrobocia, zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, ubóstwem, wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz dotknięte niepełnosprawnością. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2024 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

W 2024 r., w stosunku do 2023 r., zmniejszyła się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie z powodu bezrobocia (ze 123 do 108), ubóstwa (ze 126 do 87), wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (z 86 do 69), a także bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego (z 37 do 33). Jednocześnie wzrosła liczba odbiorców świadczeń zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą (z 76 do 105) i niepełnosprawnością (z 34 do 58).

Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. w Polsce na najem lokali mieszkalnych oraz tymczasowych pomieszczeń z mieszkaniowego zasobu gminy oczekiwało 126 tys. gospodarstw domowych, w tym na najem socjalny w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych oczekiwało 40 tys. gospodarstw domowych, a na najem tymczasowych pomieszczeń 16,5 tys. W 2024 r. liczba oczekujących na najem lokali mieszkalnych zmniejszyła się do 119,3 tys. gospodarstw domowych.

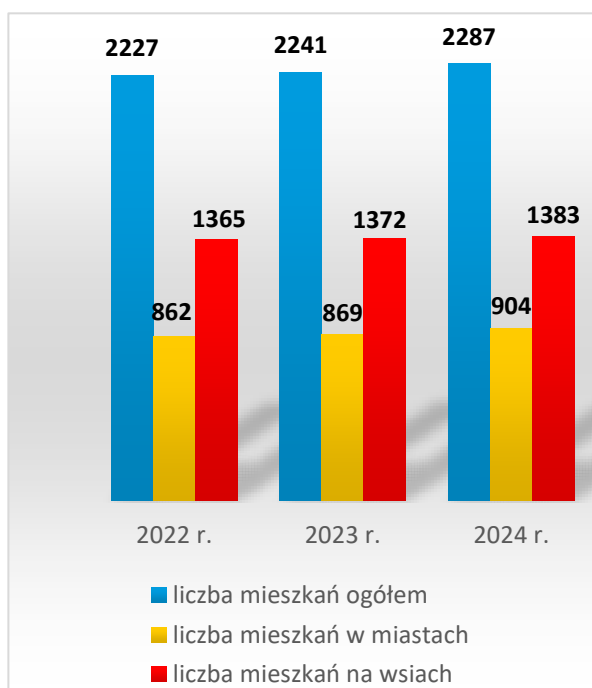
Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

Problemem jest nie tyle ogólny brak mieszkań, lecz ich lokalizacja i jakość. Kolejne wyzwanie to znaczna grupa osób pozostających w tzw. luce czynszowej, czyli tych, których nie stać na zaciągnięcie kredytu hipotecznego i jednocześnie niespełniających kryteriów uzyskania mieszkania komunalnego.

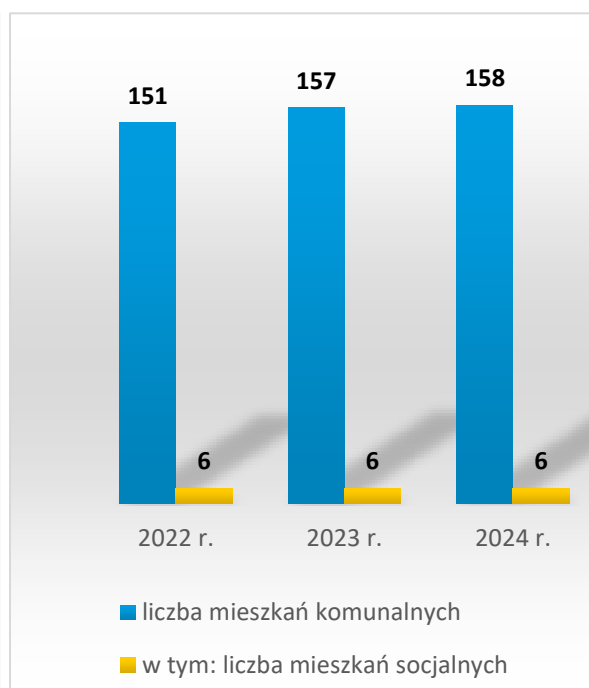
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2023 liczba mieszkań w gminie zwiększyła się (z 2.227 w 2022 r. do 2.287 w 2024 r. Większość mieszkań zlokalizowana była na terenach wiejskich gminy. Z kolei z informacji Urzędu Miejskiego w Gorzowie Śląskim wynika, że w analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych w gminie zwiększyła się (ze 151 w 2022 r. do 158 w 2024 r.), z kolei liczba lokali socjalnych pozostawała na tym samym poziomie (6 w każdym roku).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2022-2024

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2022-2024

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2023 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 98,3% mieszkań w mieście i 97,2% na wsi, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio: 96% i 94% mieszkań w mieście oraz 93,4% i 90,8% na wsi, a centralne ogrzewanie 80,2% mieszkań w mieście i 82,5% na wsi. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było 16,7% mieszkań w mieście i jedynie 5% na terenie wiejskim gminy.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy.

W 2022 r. dodatkowo, w ramach tarczy antyinflacyjnej, wypłacano dodatek osłonowy dla gospodarstw domowych mających szczególne problemy w związku ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw oraz dodatek węglowy i z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła (zakup peletu drzewnego, drewna kawałkowego i innych rodzajów biomasy oraz gazu skroplonego LPG lub oleju opałowego). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i osłonowe przyznane w gminie w latach 2022-2024

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	18	19	23
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych	52.576 zł	66.880 zł	71.581 zł
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki osłonowe	969	X	X
wartość przyznanych dodatków osłonowych	653.298 zł	X	X
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki węglowe	1.603	X	X
wartość przyznanych dodatków węglowych	5.339.70 zł	X	X
wartość refundacji VAT za paliwo gazowe dla gospodarstw domowych	X	1.424 zł	zł
wartość przyznanych dodatków elektrycznych	X	22.440 zł	zł

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc domowa, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

W nocy z 28 na 29 lutego 2024 r. po raz szósty przeprowadzono Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych, którego realizacja koordynowana była przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W momencie realizacji badania zdiagnozowano 31.042 osób w kryzysie bezdomności, w tym 80% mężczyzn i 20% kobiet, ponadto, osoby poniżej 18 roku życia stanowiły 5% ogólnej liczby osób w kryzysie bezdomności.

W porównaniu z danymi z poprzednich ogólnopolskich badań w tym zakresie, na przestrzeni ostatnich 7 lat liczba osób w kryzysie bezdomności w Polsce waha się pomiędzy 30 tysiącami (badanie z 2019 r.) a 33 tysiącami (badanie z 2017 r.) i wynosi obecnie 31 tysięcy. Nastąpił wzrost liczby kobiet w kryzysie bezdomności a spadek liczby mężczyzn.

Raport EAPN Polska wykazał, że kryzys uchodźczy związany z wojną w Ukrainie ujawnił nowe wymiary problemu bezdomności, które nie są w pełni uchwycone przez ministerialne badanie liczby osób bezdomnych. Duża część uchodźców, którzy są faktycznie bezdomni, nie została uwzględniona w badaniu przeprowadzonym z inicjatywy Ministerstwa. Raport EAPN Polska ujawnia, że o 54% wzrosła liczba dzieci doświadczających bezdomności i są to głównie dzieci ukraińskie.

Do głównych przyczyn bezdomności wykazanych w badaniu ministerialnym zalicza się: uzależnienie od alkoholu (19%); konflikt rodzinny (17%) i eksmisja/wymeldowanie z mieszkania (11%); rozpad związku (8%), bezrobocie/utrata pracy (7%) oraz zły stan zdrowia/niepełnosprawność (7%).

Większość osób bezdomnych ma wykształcenie zawodowe – 41% oraz podstawowe – 29%; wykształcenie średnie zadeklarowało 17% badanych. Co istotne w 2024 r. w odniesieniu do 2019 r. o 57% zwiększyła się liczba osób w kryzysie bezdomności posiadających wykształcenie wyższe i obecnie stanowią oni 4% ogółu osób w kryzysie bezdomności.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Gorzów Śląski zjawisko bezdomności występuje, ale nie przybiera rozmiarów problemu, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także są one kierowane do placówek zapewniających schronienie.

W latach 2022-2024 pomocą społeczną z powodu bezdomności objęto w gminie 1 osobę. Mieszkańcy gminy w kryzysie bezdomności mogą być kierowani do Ośrodka dla osób bezdomnych i uzależnionych w Opolu, oraz do Bielickiego Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta w Bielicach, gdzie uzyskają pomoc w postaci schronienia, gorącego posiłku, wsparcie psychologa, pracownika socjalnego, pomoc rzeczowa i finansową.

Jedną z form wykluczenia jest wykluczenie komunikacyjne. Jest ono przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka). Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego. Corocznie Fundusz przeprowadza nabór wniosków o objęcie dopłatą samorządowych linii autobusowych. Wyniki

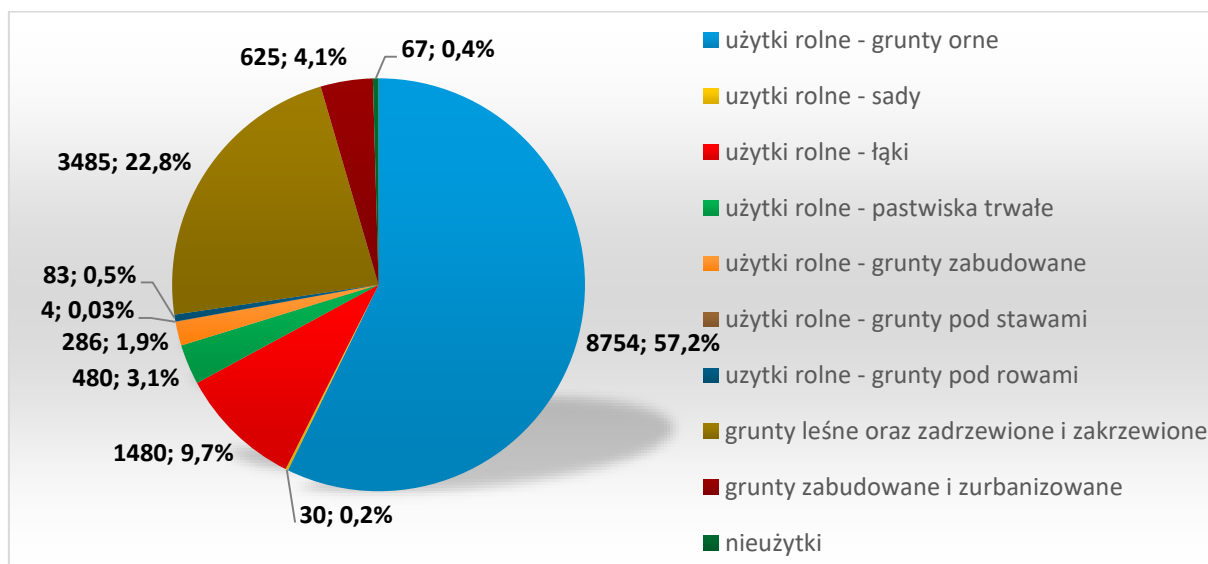
publikowane są na stronach właściwych Urzędów Wojewódzkich. Na podstawie złożonego w 2024 r. wniosku gminie Gorzów Śląski przyznano dopłatę w kwocie 322.752 zł na 2025 r.

W gminie Gorzów Śląski usługi w zakresie lokalnego transportu zbiorowego świadczą: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o. o. w Kluczborku oraz prywatne przewozy osobowe realizowane przez firmę ABX 2 Bus z Rudnik. Ocenia się, że nie występują trudności w dostępie do komunikacji publicznej w żadnej miejscowości gminy.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gorzów Śląski jest gminą o charakterze typowo rolniczym, co ugruntowują zarówno rolnicy indywidualni, jak i wielokulturowe gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją roślinną i zwierzęcą. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (73%), w tym grunty orne (57,2%) oraz łąki i pastwiska (12,8%). Znaczną część obszaru zajmują grunty leśne oraz obszary zadrzewione i zakrzewione (22,8%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty (w ha) w gminie

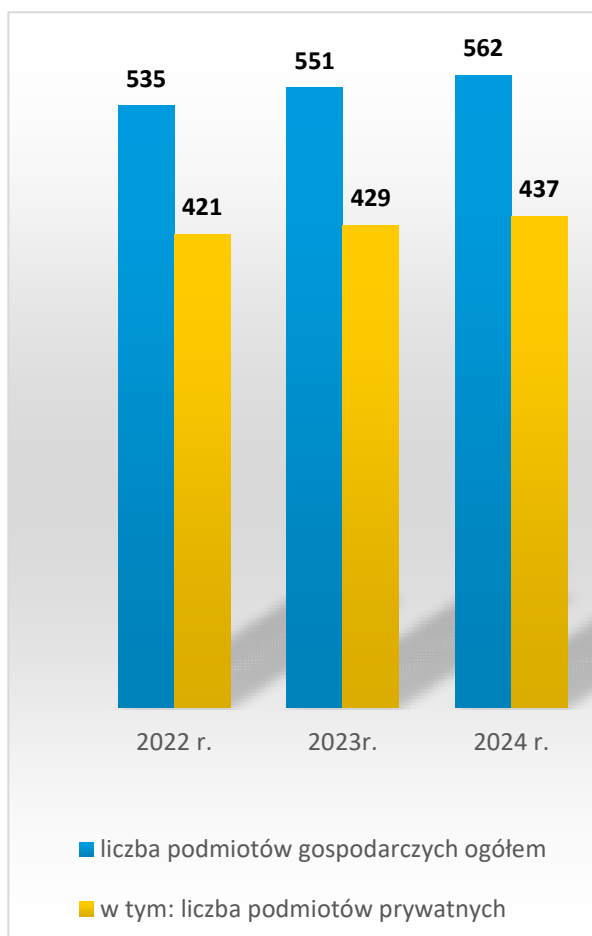
Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

W gminie dominują gleby IV klasy bonitacyjnej (zajmują ok. 60%), a gleby III klasy (ok. 9%) powierzchni gruntów ornych. Rolnictwu sprzyja niskie skażenie środowiska, a główne kierunki produkcji rolnej to uprawa zbóż – głównie pszenicy, ziemniaków, rzepaku, hodowla trzody chlewnej i bydła.

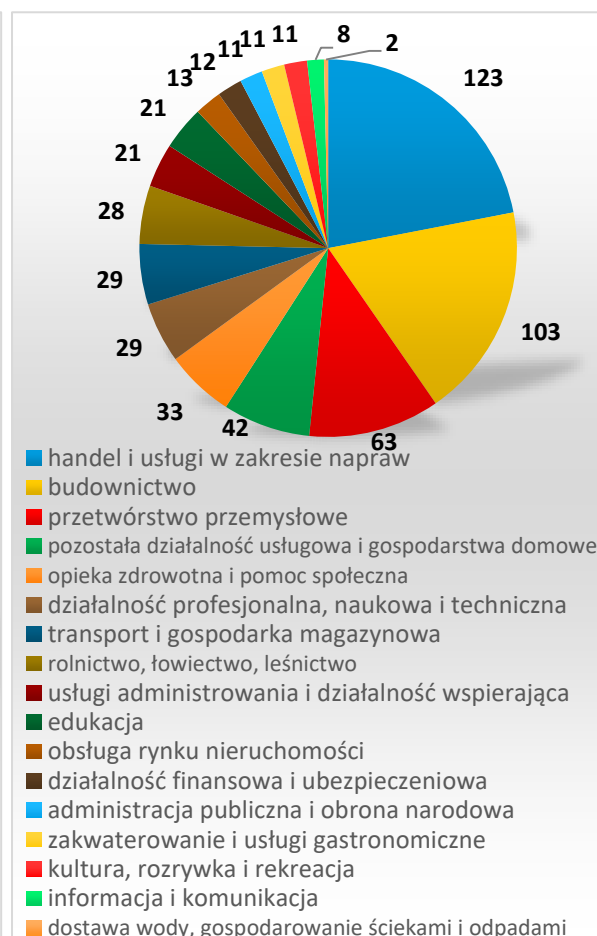
Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Gorzów Śląski znajdowało się 576 gospodarstw rolnych, w tym 573 gospodarstwa indywidualne. Przeważały gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (224) oraz zdecydowanie duże o powierzchni 15 ha i więcej (147). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 480 prowadziło sprzedaż swoich produktów, a 82 działały wyłącznie na własne potrzeby.

W latach 2022-2024 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie stale zwiększała się (z 535 w 2022 r. do 562 w 2024 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (421 w 2022 r., 429 w 2023 r., 437 w 2024 r.). W 2024 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie działało w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (123), budownictwo (102) oraz przetwórstwo przemysłowe (63). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2022-2024

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2024 r.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie obserwuje się rozwój drobnej przedsiębiorczości, głównie w zakresie usług, przede wszystkim hotelarskich, budowlanych, naprawy pojazdów oraz firm branży beauty. Szacuje się, że liczba miejsc pracy w gminie nie jest wystarczająca, a poza jej terenem pracuje ok. 20% czynnych zawodowo jej mieszkańców, którzy chętnie podejmują zatrudnienie w większych ośrodkach miejskich, gwarantujących wyższe zarobki, rozwój osobisty i zawodowy. Są to głównie: Olesno, Kluczbork, Wieluń, Opole i Wrocław.

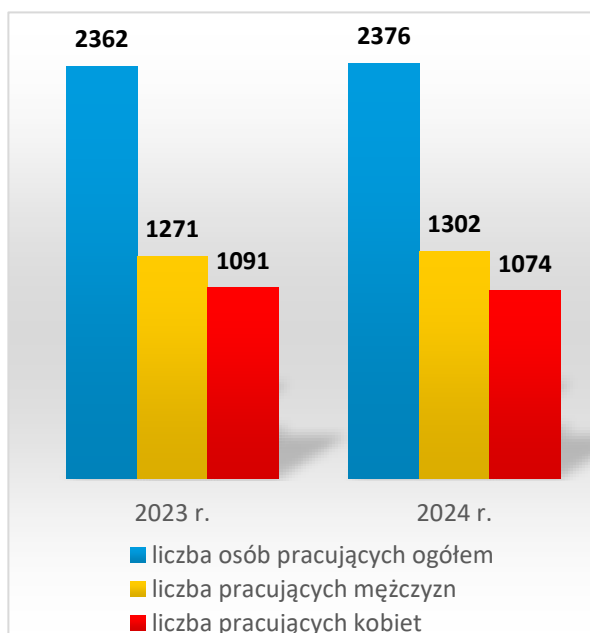
Do największych pracodawców na terenie gminy należą: producent ceramiki „CERPOL „Sp. z o.o. w Kozłowicach; odlewnia „Aludesign „S.A. w Gorzowie Śląskim; Dom Seniora „Paulinka” w Pawłowicach oraz hotel i restauracja w Pawłowicach; supermarket „DEWEX” w Gorzowie Śląskim; Bank Spółdzielczy w Zawadzkiem; Piekarnia i Młyn w Uszycach; Zakład Stolarski w Dębinie; prowadzące sprzedaż paneli, drzwi i desek PHU „DOMO” w Leśnikach; salon meblowy „TRIMEX” w Gorzowie Śląskim; Masarnia w Jamach; prowadząca sprzedaż zboża i produkcję paszy Lofthouse s.c. w Jamach; oferujący obróbkę drewna „STOLMAD” w Zdziechowicach; świadczące usługi stolarsko-ciesielskie PPHU „LIPCARD” w Uszycach; Tartak Sp. z o.o. w Uszycach; prowadzące sprzedaż hurtową i detaliczną samochodów PHU „TROTEX” s.c. w Uszycach; Piekarnia Mońka w Gorzowie Śląskim.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Gorzów Śląski nieco zwiększyła się (z 2.362 w 2023 r. do 2.376 w 2024 r.), przy czym wzrosła liczba pracujących mężczyzn, a zmalała liczba pracujących kobiet. Z roku na rok zwiększała się średnia wieku osób pracujących obu płci – mężczyzn z 42,2 do 42,5 lat, a kobiet z 41,9 do 42,2 lat.

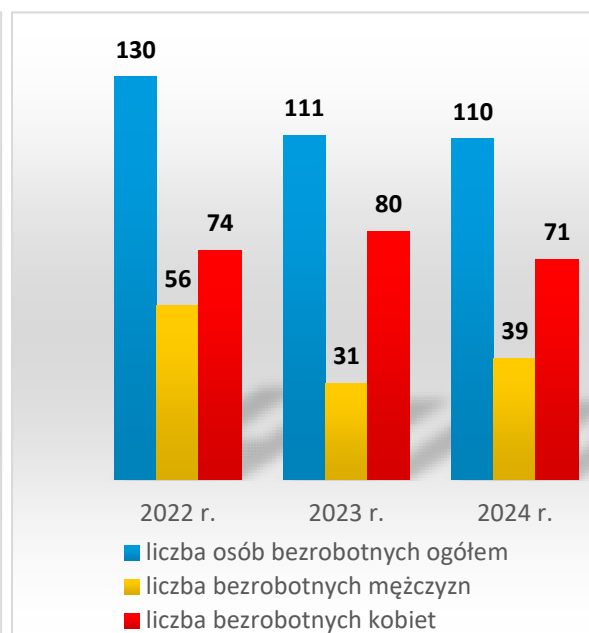
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2022-2024 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała z roku na rok (z 130 w 2022 r. do 110 w 2024 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (74 w 2022 r., 80 w 2023 r., 71 w 2024 r.). W latach 2023-2024 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w 2022 r. (3% w 2022 r., po 2,6% w latach 2023-2024).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy pracujący w gospodarce narodowej w latach 2023-2024

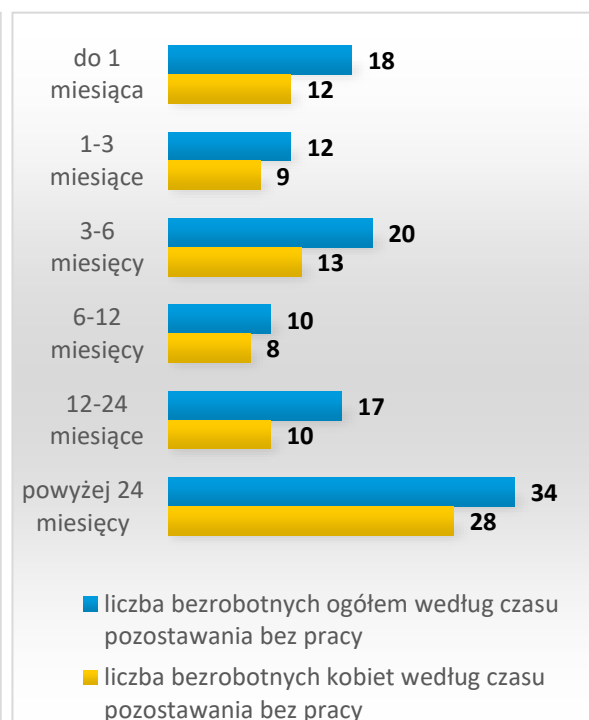
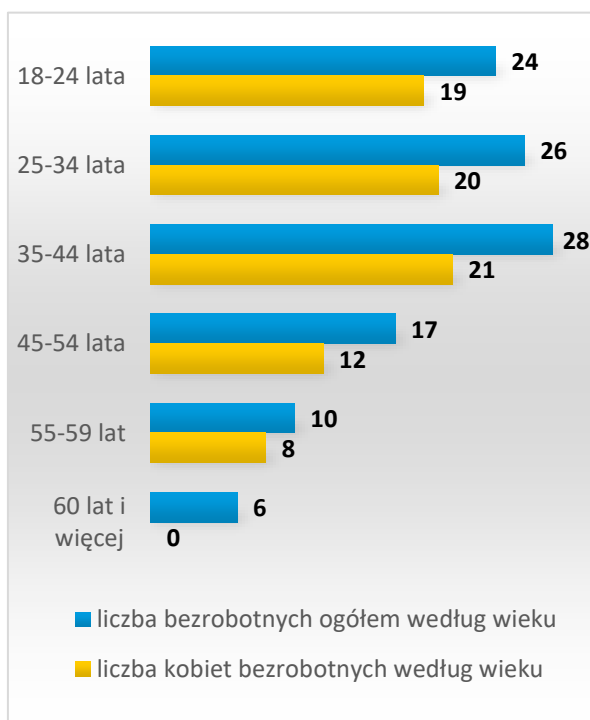
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2022-2024

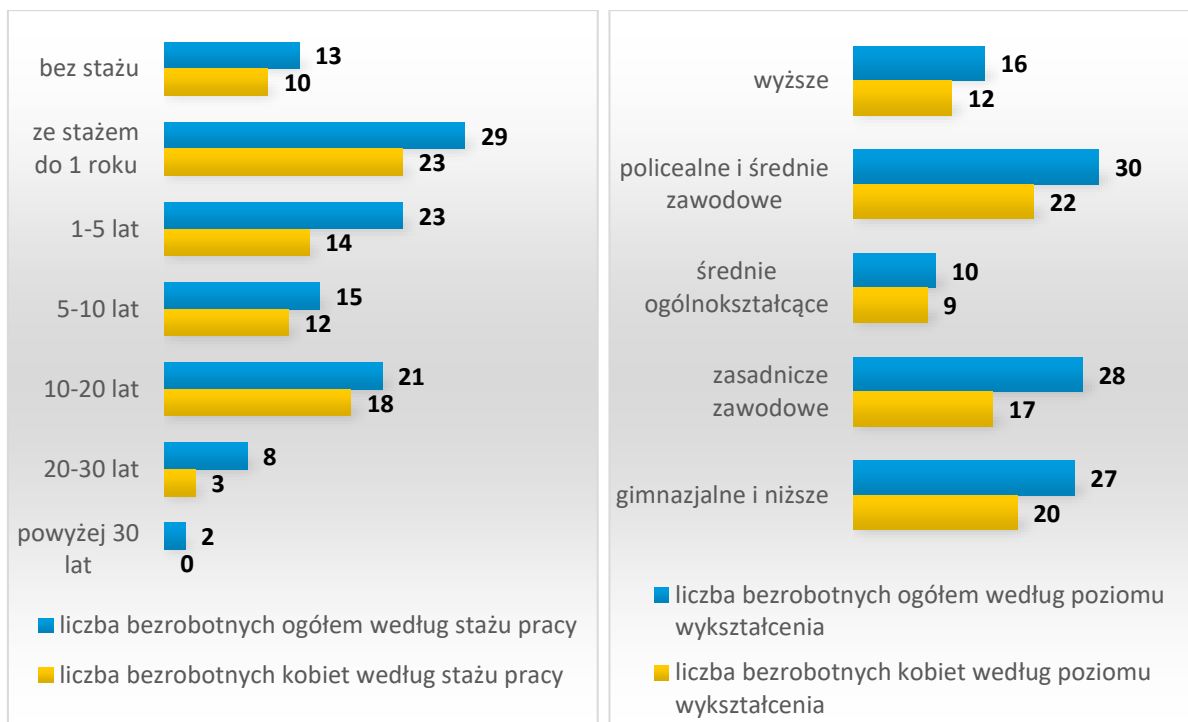

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2023 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

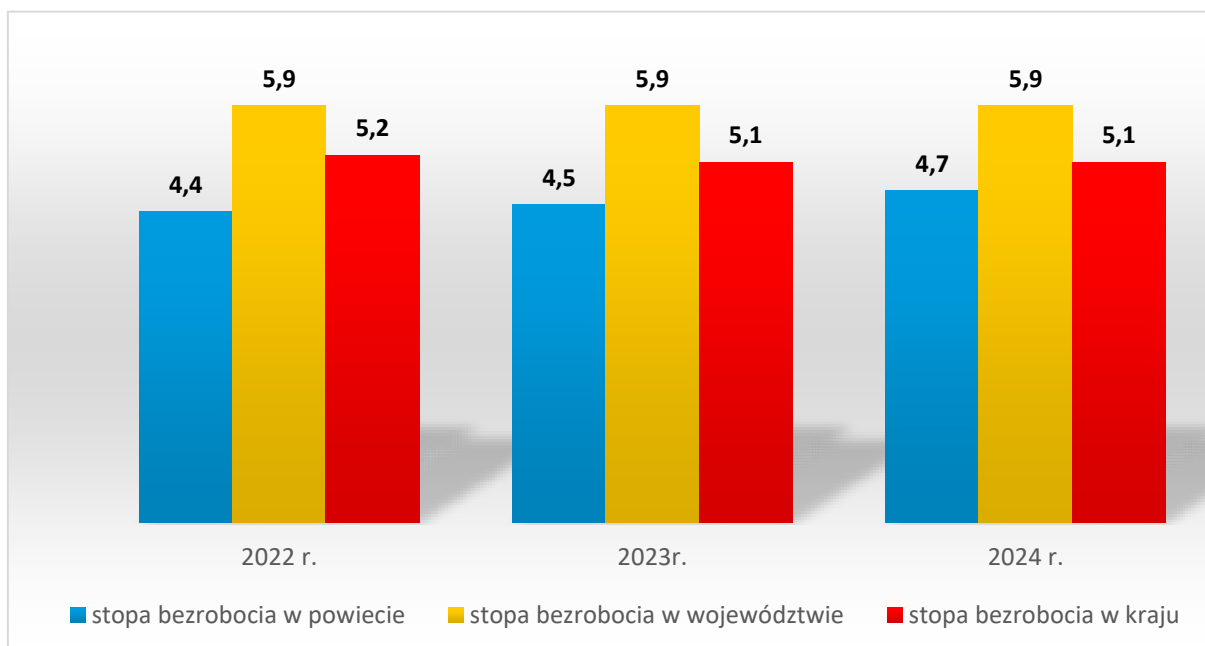

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie.

W latach 2022-2024 stopa bezrobocia w powiecie oleskim była niższa niż w województwie opolskim i w kraju, przy czym na uwagę zasługuje fakt, iż wartości dla powiatu oleskiego wskazują na wzrost z roku na rok. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie oleskim, w województwie opolskim i w kraju w latach 2022-2024 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wykazało, że w 4 kwartale 2024 r. zaobserwowano spadek aktywności zawodowej ludności w kraju. Liczba pracujących i wskaźnik zatrudnienia były niższe niż w 3 kwartale 2024 r. Zmniejszyła się również liczba osób bezrobotnych oraz stopa bezrobocia. Wzrosła natomiast liczba osób biernych zawodowo.

W 4 kwartale 2024 r. osoby aktywne zawodowo stanowiły 58,5% ludności w wieku 15-89 lat. Wskaźnik ten był niższy zarówno w porównaniu z 3 kwartałem 2024 r. (niewielki spadek o 0,1%), jak i z 4 kwartałem 2023 r. (o 0,4%). Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł wśród mężczyzn 65,5%, a wśród kobiet 51,9%.

W 4 kwartale 2024 r. liczba osób aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat wyniosła 17.742 tys., w tym 17.247 tys. stanowili pracujący, natomiast 495 tys. – bezrobotni. Grupa ta zmniejszyła się w stosunku do 3 kwartału 2024 r. (o 56 tys. osób, tj. o 0,3%), jak i w odniesieniu do 4 kwartału 2023 r. (o 128 tys., tj. o 0,7%).

W 4 kwartale 2024 r. w zbiorowości osób biernych zawodowo w wieku 15-74 lata, liczącej 10 008 tys. ponad połowę stanowili emeryci (51,3%), a drugą w kolejności grupą byli uczniowie i studenci (22,8%). Warto zauważyć, że nauka, uzupełnianie kwalifikacji oraz choroba lub niepełnosprawność częściej były przyczynami bierności zawodowej wśród mężczyzn (odpowiednio: 27,4% i 16,8%) niż wśród kobiet (odpowiednio: 19,6% i 6,9%). Z drugiej strony obowiązki rodzinne znacznie częściej były przyczyną bierności zawodowej kobiet (11,7%) niż mężczyzn (1,3%).

3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Gorzów Śląski zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim w oparciu o obowiązujące przepisy prawne. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2024 r. kadre MGOPS-u stanowiło 15 osób, w tym 2 osoby kadry kierowniczej, 4 pracowników socjalnych oraz 9 pozostałych pracowników. Wśród zatrudnionych pracowników, 8 osób posiadało wykształcenie wyższe.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w MGOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra MGOPS-u w 2024 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	2
pracownicy socjalni	4
pozostali pracownicy	9

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

W latach 2023-2024 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były niższe niż w 2022 r. (11.618.449 zł w 2022 r., 4.758.292 zł w 2023 r., 7.628.689 zł w 2024 r.), przyczyniło się do tego głównie przeniesienie realizacji wypłaty świadczeń wychowawczych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Warto również zaznaczyć, że w 2024 r., w stosunku do roku 2023 r., wzrosły m.in. wydatki w takich rozdziałach jak: domy pomocy społecznej, zasiłki stałe, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, dożywianie, świadczenia rodzinne, rodziny zastępcze.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2022-2024

rozdział	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2022 r.	w 2023 r.	w 2024 r.
ogółem	11.618.449	4.758.292	7.628.689
w tym w budżecie MGOPS-u	11.618.449	4.758.292	7.628.689
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	0	0	0
przeciwdziałanie alkoholizmowi	140.123	158.738	147.973
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	253.864	252.751	289.533
zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie/domowej	1000	930	10.193
składki na ubezpieczenia zdrowotne	12.902	11.776	22.250
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	114.500	148.902	55.898
dodatki mieszkaniowe	52.573	66.880	71.581
zasiłki stałe	143.360	131.570	247.209
Ośrodek Pomocy Społecznej	729.279	818.167	948.976
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	255.769	244.675	290.900
pomoc w zakresie dożywiania	43.732	70.746.	80.691
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	4.787
pozostała działalność	2.504.136	1.424.	2.099.221
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	22.440	0
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	35.112	24.097	22.301
rodzina			
świadczenie wychowawcze	4.973.043	0	0
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.029.868	2.396.950	2.871.266
wspieranie rodziny	43.704	69.717	78.865
rodziny zastępcze	25.580	33.119	65.860
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	240.082	265.482	266.596
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	19.822	39.928	49.770
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	4.819

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez MGOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2022-2024 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2022-2024

formy świadczeń		liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
		2022 r.	2023 r.	2024 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
pieniężne	zasiłek stały	23	23	29	141.184	143.361	248.334
	zasiłek okresowy	35	32	26	107.946	114.500	70.333
	zasiłek celowy	61	50	48	50.000	48.014	57.994
niepieniężne	posiłek	61	61	56	46.615	43.732	80.690
	schronienie	0	0	0	0	0	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	9	9	7	219.292	231.508	289.533
	usługi opiekuńcze	24	25	35	243.169	230.275	290 900
usługi	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	1	1	12.600	14.400	13.200
	poradnictwo specjalistyczne	1*	0*	9*	X	X	X
	praca socjalna	79*	82*	105*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	7	0	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2022-2024 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób objętych zasiłkiem celowym stale zmniejszała się (z 61 w 2022 r. do 48 w 2024 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Głównym założeniem Programów było i jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, o niskich dochodach. Istotny element Programu to zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Liczba osób objętych posiłkiem w 2024 r. była niższa niż w latach 2022-2023 (po 61 w latach 2022-2023, 56 w 2024 r.).

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Liczba rodzin objętych pracą socjalną rosła z roku na rok (z 79 w 2022 r. do 105 w 2024 r.).

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, w latach 2022-2024 MGOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ponosił odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W analizowanym okresie pracował 1 asystent rodziny, pod którego opieką pozostawało odpowiednio 7, 5 i 8 rodzin, a liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej wyniosła odpowiednio 11, 16 i 16.

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w gminie oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2022-2024

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	7	5	8
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	11	16	16
liczba dzieci w rodzinie zastępczej	4	9	9
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	7	7	7
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	265.662	298.600	332 455

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

W latach 2022-2024 MGOPS zajmował się także przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba z roku na rok zmniejsza się (z 6.705 w 2022 r. do 5.706 w 2024 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 4.268 w 2022 r. do 2.920 w 2024 r.). Jednocześnie systematycznie rosła liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.961 w 2022 r. do 2.165 w 2024 r.) i świadczeń pielęgnacyjnych (z 333 w 2022 r. do 545 w 2024 r.)

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia rodzinne wypłacone w gminie w latach 2022-2024

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	4.268	3.654	2.920
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.961	2.078	2.165
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	333	446	545
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	0	0	0
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	39	29	23
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	104	116	53
ogółem			
liczba świadczeń	6.705	6.323	5.706

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

W 2023 r. Ośrodek przyznał także 2 jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez MGOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2022-2024 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, stale zmniejszała się (z 16 w 2022 r. do 9 w 2024 r.), podobnie jak

kwota wypłaconych świadczeń (z 144.437 zł w 2022 r. do 84.361 zł w 2024 r.).
Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w gminie w latach 2022-2024

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	16	11	9
liczba wypłaconych świadczeń	348	221	183
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	144.437	93.962	84.361

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2022-2024 w gminie wydawano Karty Dużej Rodziny: 248 Kart w 2022 r., 184 Karty w 2023 r. oraz 79 Kart w 2024 r.

W analizowanym okresie MGOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (domowej), świadcząc pracę socjalną wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc, zapewniając rodzinom wsparcie oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2024 r. w gminie realizowano Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, którym objęto 8 rodzin. Środki na realizację Programu (w kwocie 195.024 zł) pozyskano z Solidarnościowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Gorzów Śląski, poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, funkcjonują: dzienny dom pomocy, kluby seniora, placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – świetlica środowiskowa, ośrodek szkolno-wychowawczy, a także prywatny dom seniora. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Podmioty udzielające wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dzienny Dom Pomocy Caritas Diecezji Opolskiej „Sancta Trinitas” w Gorzowie Śląskim ul. Kluczborska 15, 46-310 Gorzów Śląski	Zakres oferowanych usług: pomoc w organizowaniu i aktywizacji życia, terapii zajęciowej, rozwijanie zainteresowań, poprawa sprawności psychofizycznej, zajęcia rehabilitacyjne, rozwijanie umiejętności komunikowania się. Kategoria klienta: osoby samotne, chore, zagrożone ubóstwem.

Klub Seniora w Zdziechowicach Zdziechowice 16, 46-310 Gorzów Śląski	Zakres oferowanych usług: organizacja i aktywizacja życia osobom w wieku senioralnym, integracja, poprawa sprawności psychofizycznej. Kategoria klienta: osoby starsze.
Klub Seniora w Uszycach Zdziechowice 16, 46-310 Gorzów Śląski	Zakres oferowanych usług: organizacja i aktywizacja życia osobom w wieku senioralnym, integracja, poprawa sprawności psychofizycznej. Kategoria klienta: osoby starsze.
Placówka wsparcia dziennego Świetlica środowiskowa „Uśmiech” w Gorzowie Śląskim ul. Wojska Polskiego 18, 46-310 Gorzów Śląski	Zakres oferowanych usług: zajęcia wspierające pozaszkolną aktywność, rozwijanie zainteresowań i zwiększanie dostępności do wydarzeń kulturalnych, integracja. Kategoria klienta: dzieci w wieku 5-14 lat.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Jana de La Salle w Uszycach Uszyce 18/19, 46-310 Gorzów Śląski	Zakres oferowanych usług: edukacja, wychowanie, rehabilitacja, rewalidacja. Kategoria klienta: dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną.
Dom Seniora „Paulinka” w Pawłowicach Pawłowice 60, 46-310 Gorzów Śląski	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby starsze, chore.

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Warto podkreślić, że MGOPS współpracuje ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Ganie (w gminie Praszka) do którego uczęszczają osoby z terenu gminy Gorzów Śląski. Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty innych instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na temat podmiotów udzielających wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie ul. Konopnickiej 8, 46-300 Olesno	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Oleśnie ul. Konopnickiej 8, 46-300 Olesno	Zakres oferowanych usług: porady psychologa, prawnika i pracownika socjalnego. Kategoria klienta: osoby w kryzysie, doświadczające przemocy.

Dom Pomocy Społecznej w Radawiu ul. Żwirowa 1 46-047 Radawie	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Ganie Gana 28, 46-320 Praszka	Zakres oferowanych usług: usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Kategoria klienta: osoby dorosłe z zaburzeniami psychicznymi i upośledzone umysłowo,
Środowiskowy Dom Samopomocy w Sowczycach Sowczyce, ul. Długa 37 46-300 Olesno	Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia dziennego, umożliwia integrację społeczną, indywidualny rozwój, wspiera w samodzielności. Kategoria klienta: osoby psychicznie chore, z upośledzeniem umysłowym, z zaburzeniami psychicznymi.
Dom Dziecka w Sowczycach Sowczyce, ul. Długa 37, 46-300 Olesno	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka i wychowanie zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnie ul. Dębowa 3, 46-300 Olesno	Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

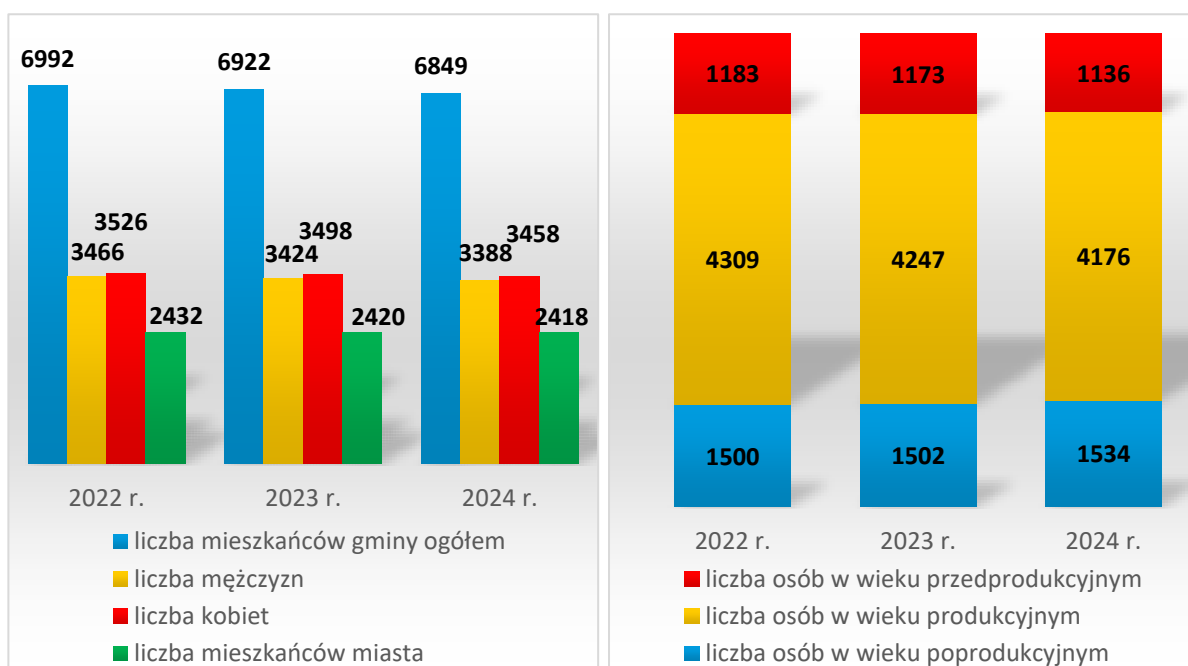
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób. Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r.; na koniec 2024 r. roku liczba ludności Polski wyniosła 37 mln 489 tys., czyli o ponad 147 tys. mniej niż w końcu 2023 r. a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2024 liczba ludności gminy Gorzów Śląski stale zmniejszała się (z 6.992 w 2022 r. do 6.849 w 2024 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety oraz osoby zamieszkujące tereny wiejskie gminy.

W analizowanym okresie systematycznie spada liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, stale rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2022-2024

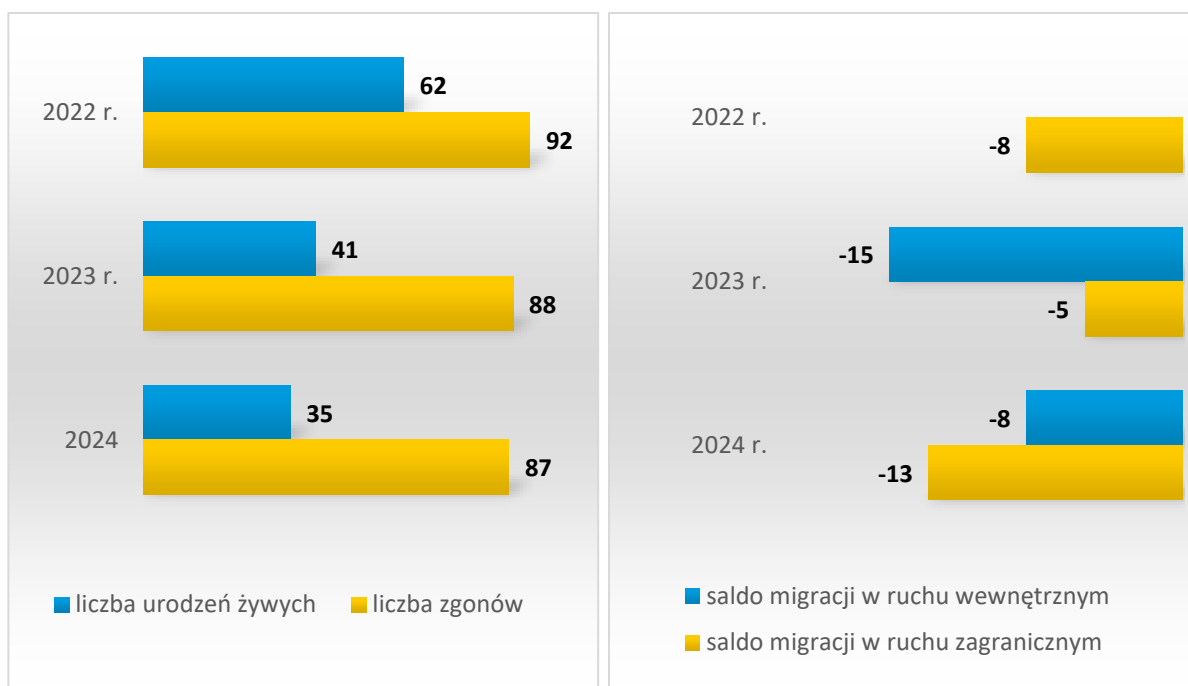

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, latach 2022-2024 przyrost naturalny w gminie i saldo migracji ludności były ujemne i coraz bardziej niekorzystne (odpowiednio -30 i -8 w 2022 r., -47 i -20 w 2023 r., -52 i -21 w 2024 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2022-2024

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2022-2024 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi był wysoki i stale zwiększał się (z 26,5% w 2022 r. do 28,4% w 2024 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu mieszkańców gminy (z 21,5% w 2022 r. do 22,4% w 2024 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mając obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób

w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

W gminie Gorzów Śląski obserwuje się wzrost liczby osób starszych, samotnych, o niskich dochodach, które nie mogą liczyć na pomoc najbliższej rodziny. Największym problemem seniorów w gminie jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów (np. kardiologa, reumatologa, okulisty, neurologa), wynikający głównie z braku możliwości samodzielnego poruszania się poza obszarem gminy w celu dotarcia do miejsca udzielania specjalistycznych świadczeń medycznych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim wspiera osoby starsze, m.in. poprzez pracę socjalną, usługi opiekuńcze, pomoc finansową i kierowanie do domów pomocy społecznej.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których mogą uczestniczyć seniorzy. Są to m.in. spotkania wielkanocne i bożonarodzeniowe, Dzień babci i dziadka, dożynki emeryckie, Dzień matki, Dzień kobiet, spotkania pod hasłem: Pogodna jesień oraz Senior wesoły i radosny, a także wyjazdy na wycieczki, zawody sportowe dla seniorów: piłka nożna, biegi, tenis, badminton.

Poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: Dzienny Dom Pomocy Caritas Diecezji Opolskiej „Sancta Trinitas” w Gorzowie Śląskim; Kluby Seniora w Zdziechowicach i Uszycach oraz Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Gorzowie Śląskim, pomagające w integracji, usprawnieniu psychoruchowym, rozwijające umiejętności komunikowania się i współżycia w grupie; Miejski Dom Kultury w Gorzowie Śląskim, oferujący m.in. udostępnianie sali na rozmaite imprezy i wydarzenia w środowisku seniorów, prowadzący warsztaty o różnej tematyce; Biblioteka Publiczna w Gorzowie Śląskim; Stowarzyszenie „Hospicjum Ziemi Kluczborskiej św. Ojca Pio”, zapewniające opiekę paliatywną; Caritas Diecezji Opolskiej, świadcząca usługi pielęgnacji osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami.

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Gorzów Śląski funkcjonują 4 podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz działają 3 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c. R. Stefan, J. Domańska-Dziurkowska w Gorzowie Śląskim	ul. Krasickiego 8, 46-310 Gorzów Śląski
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” Sp. z o.o. w Kozłowicach	Kozłowice, ul. Oleska 5, 46-310 Gorzów Śląski
Marian i Elżbieta Łyczko, Indywidualna Praktyka Lekarsko-Pielęgniarska w Zdziechowicach	Zdziechowice 16, 46-310 Gorzów Śląski

Stacja Opieki Caritas w Gorzowie Śląskim	ul. Kluczborska 15, 46-310 Gorzów Śląski
Apteka Bożena Wyzga w Gorzowie Śląskim	ul. Rynek 3, 46-310 Gorzów Śląski
Apteka „Magnolia” w Gorzowie Śląskim	ul. Towarowa 1, 46-310 Gorzów Śląski
Apteka Grażyna Korzeniowska w Gorzowie Śląskim	ul. Rynek 8, 46-310 Gorzów Śląski

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2024 liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej) stale zmniejszała się (27.688 w 2022 r., 22.779 w 2023 r., 25.105 w 2024 r.). Na terenie gminy brakuje takich lekarzy specjalistów, jak: kardiolog, neurolog, okulista i reumatolog.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską dla mieszkańców gminy realizują placówki funkcjonujące w Oleśnie i Kluczborku. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Podmioty lecznicze realizujące świadczenia specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską dla mieszkańców gminy

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Zespół Opieki Zdrowotnej w Oleśnie	ul. Klonowa 1, 46-300 Olesno
Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. Zakład Opieki Zdrowotnej w Kluczborku	ul. Skłodowskiej 23, 46-200 Kluczbork

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

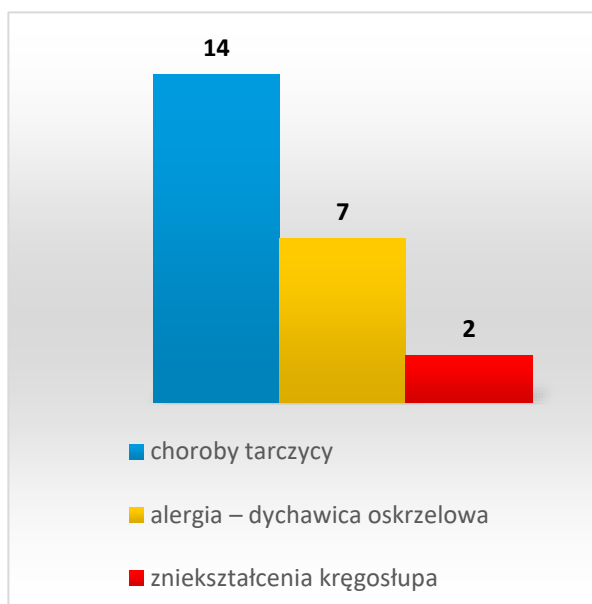
Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c. R. Stefan, J. Domańska-Dziurkowska w Gorzowie Śląskim oraz Marian i Elżbieta Łyczko, Indywidualna Praktyka Lekarsko-Pielęgnarska w Zdziechowicach. Wynika z nich, że w 2023 r. z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce pozostawało 38 dzieci i młodzieży oraz 2.250 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: choroby tarczycy (14 osób), alergia – dychawica oskrzelowa (7) oraz zniekształcenia kręgosłupa (2). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (1.680 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (566), przewlekłe choroby układu trawiennego (557), cukrzycę (480), choroby

tarczycy (291), przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawicę oskrzelową (139), choroby obwodowego układu nerwowego (93), nowotwory (76) i niedokrwistość (66).

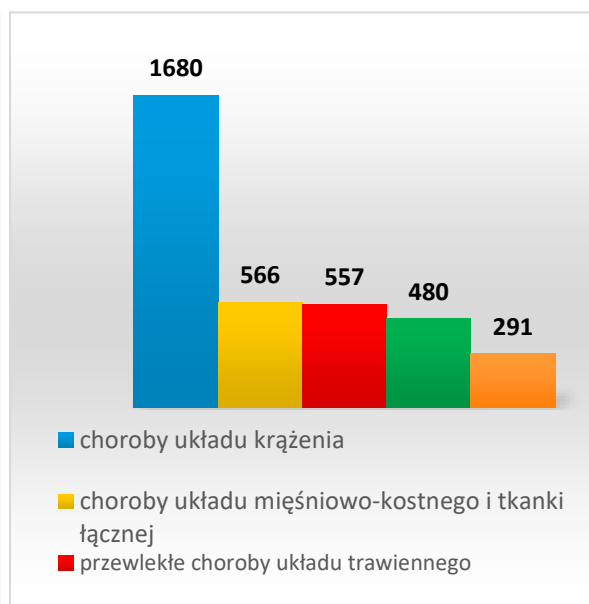
Na koniec 2023 r. łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 4.802, w tym 516 dzieci.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2023 r.

Wykres 23. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2023 r.

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c. R. Stefan, J. Domańska-Dziurkowska w Gorzowie Śląskim oraz Marian i Elżbieta Łyczko, Indywidualna Praktyka Lekarsko-Pielęgniarska w Zdziechowicach.

W 2023 r. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c. R. Stefan, J. Domańska-Dziurkowska w Gorzowie Śląskim oraz Marian i Elżbieta Łyczko, Indywidualna Praktyka Lekarsko-Pielęgniarska w Zdziechowicach. sprawowały także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. W jej ramach z odpowiednio 135 i 13 porad profilaktycznych skorzystało odpowiednio 65 i 7 dzieci do lat 3., natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano odpowiednio 97 i 17 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego

naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Gorzów Śląski zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oleśnie. Według jego danych, w latach 2021-2023 mieszkańcom gminy wydano 34 orzeczenia o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) oraz 232 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Oleśnie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2021-2023

		lata 2021-2023
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności		266
w tym:	liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	34
	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności	232
w tym:	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności	99
	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności	100
	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności	33

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oleśnie.

Do głównych przyczyn niepełnosprawności w gronie dzieci do 16. roku życia należały: upośledzenie umysłowe (7 osób), choroby neurologiczne oraz inne choroby, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne (po 5), epilepsja oraz całościowe zaburzenia rozwojowe (po 4), a wśród osób powyżej 16. roku życia – upośledzenie narządu ruchu (66 osób), choroby układu oddechowego i krążenia (45), choroby neurologiczne (22), choroby układu pokarmowego (19) oraz choroby układu moczowo-płciowego (18).

Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Opolu w ramach swojej działalności m.in. wydaje orzeczenia o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, o trwałej całkowitej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy oraz o trwałej częściowej lub okresowej częściowej niezdolności do pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2022 i 2023 r. w odniesieniu do mieszkańców gminy Gorzów Śląski przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS na koniec 2022 i 2023 r.**

	liczba osób w 2022 r.	liczba osób w 2023 r.
trwała całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	53	53
okresowa całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	3	3
trwała całkowita niezdolność do pracy	44	41
okresowa całkowita niezdolność do pracy	5	3
trwała częściowa niezdolność do pracy	45	41
okresowa częściowa niezdolność do pracy	4	4

Źródło danych: Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Opolu.

* bez osób pobierających świadczenia na mocy umów międzynarodowych oraz bez osób mających również prawo do świadczenia rolniczego (dane bezpośrednio z badania świadczeń emerytalno-rentowych)

** osoby otrzymujące świadczenia wypłacane przez ZUS to osoby, które pobierają: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalne oraz osoby uprawnione do rent rodzinnych

Warto dodać, że wydawaniem orzeczeń o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji dla mieszkańców gminy Gorzów Śląski zajmuje się Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Opolu.

Najważniejszymi problemami, które dotyczą osoby z niepełnosprawnością w gminie, są: ograniczona dostępność lekarzy specjalistów (kardiolog, neurolog, okulista, reumatolog), utrudniony dostęp do pomocy całodobowej z uwagi na brak bliskiej rodziny, bariery, w tym w urzędach, sklepach, instytucjach kultury w małym stopniu dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością, poruszających się np. na wózku, słabowidzących lub niedowidzących.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2022 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 25 rodzin liczących 38 osób, rok później – 24 rodziny liczące 34 osoby, a w 2024 r. – 41 rodzin liczących 58 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez MGOPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2021-2023

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba świadczeń, kwota świadczeń		
	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
zasiłek stały	24	23	24	245,141.184	224,143.361	207,131.570
zasiłek okresowy	3	4	3	17,6.722	20,7.767	20,7.863
zasiłek celowy	16	10	10	34,13.768,95	15,8.000	15,8.252,96
usługi opiekuńcze	24	24	25	3.825,208.290	3.692,243.169	4.596,230.275
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	1	1	360,21.600	180,12.600	180,14.400

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Punkt konsultacyjny przy MGOPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie (ul. Konopnickiej 8, 46-300 Olesno), Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i mediacji w Oleśnie (ul. Krasickiego 22, 46-300 Olesno), Dom Pomocy Społecznej w Radawiu (ul. Żwirowa 1, 46-047 Radawie), Środowiskowy Dom Samopomocy w Sowczycach (Sowczyce, ul. Długa 37, 46-300 Olesno) i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Jana de La Salle w Uszycach (Uszyce 18/19, 46-310 Gorzów Śląski).

Do najważniejszych przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością należą: Dni Gorzowa, Dzień Dziecka, biegi, zawody dla seniorów, tenisowe i badmintonowe, piknik ekologiczny ze wspólnym gotowaniem.

6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w uzależnienia zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia oraz czynniki osobowościowe, jak niskie poczucie własnej wartości, deficyty emocjonalne, brak umiejętności radzenia sobie z kryzysami życiowymi itp.

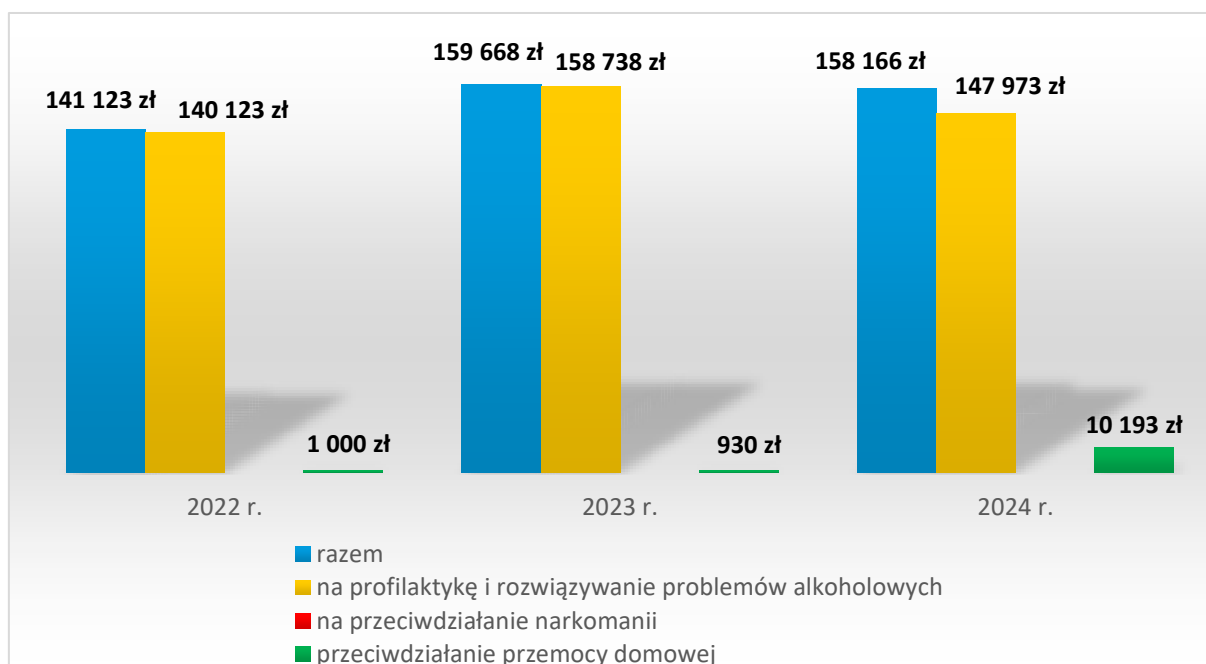
Szerzeniu się uzależnień sprzyjają coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających (najbardziej rozpowszechnionym i legalnym substancją psychoaktywną w Polsce jest alkohol), panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie środków odurzających jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach, ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Tło motywacyjne przemocy stanowią również czynniki psychologiczne po stronie osoby ją stosującej.

Doznającymi przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od osoby stosującej przemoc. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Gorzów Śląski na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2022-2024.

Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2022-2024

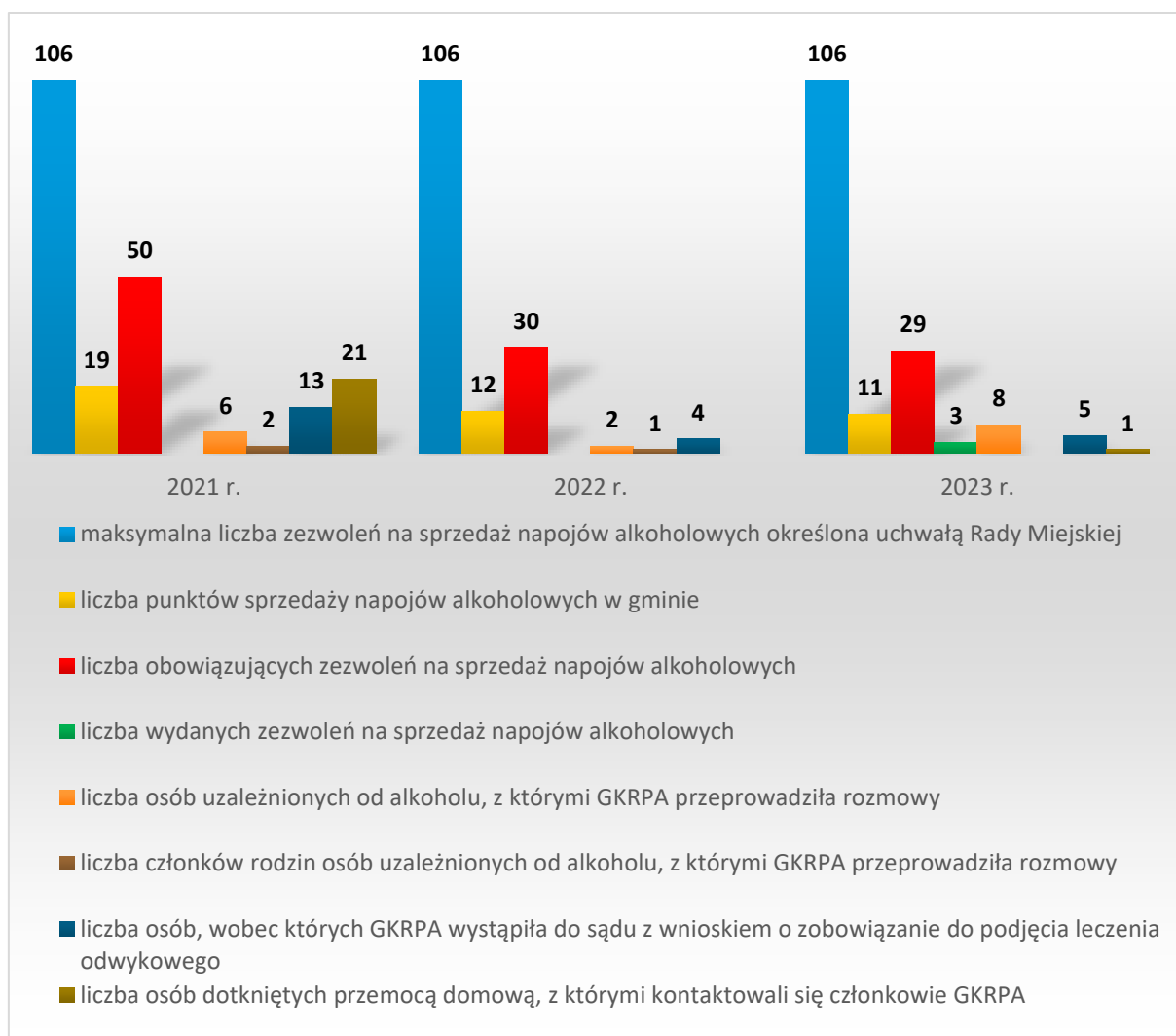

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

W latach 2023-2024 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy domowej była wyższa niż w 2022 r. (141.123 zł w 2022 r., 159.668 zł w 2023 r., 158.166 zł w 2024 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Gorzów Śląski, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2021-2023

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

W latach 2021-2023 określona uchwałą Rady Miejskiej maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była taka sama (po 106). W latach 2022-2023 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była znacznie niższa niż w 2021 r. (19 w 2021 r., 12 w 2022 r., 11 w 2023 r.), podobnie jak liczba obowiązujących zezwoleń na ich sprzedaż (50 w 2021 r., 30 w 2022 r., 29 w 2023 r.)

W 2023 r. wzrosła, w stosunku do roku poprzedniego, liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy (6 w 2021 r., 2 w 2022 r., 8 w 2023 r.). Jednocześnie w latach 2022-2023 liczba osób, wobec których GKRPA występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego była niższa niż w 2021 r. (13 w 2021 r., 4 w 2022 r., 5 w 2023 r.).

Warto dodać, że w 2021 r. członkowie Komisji kontaktowali się z 10 osobami doznającymi przemocy domowej, 10 osobami ją stosującymi oraz 1 jej świadkiem, a w 2023 r. z 1 osobą stosującą przemoc domową.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy odgrywają: w Gorzowie Śląskim – Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Interdyscyplinarny, w Oleśnie – Przychodnia Terapii i Uzależnień od Alkoholu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i funkcjonujący przy nim Punkt Interwencji Kryzysowej, a także Komisariat Policji w Praszcze, Prokuratura Rejonowa i Sąd Rejonowy w Oleśnie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gorzowie Śląskim	ul. Wojska Polskiego 15, 46-310 Gorzów Śląski
Punkt konsultacyjny w Gorzowie Śląskim	ul. Wojska Polskiego 15, 46-310 Gorzów Śląski
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim	ul. Wojska Polskiego 15, 46-310 Gorzów Śląski
Zespół Interdyscyplinarny w Gorzowie Śląskim	ul. Wojska Polskiego 15, 46-310 Gorzów Śląski
Przychodnia Terapii i Uzależnień od Alkoholu w Oleśnie	ul. Krasickiego 22, 46-300 Olesno
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie	ul. Marii Konopnickiej 8, 46-300 Olesno
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie	ul. Marii Konopnickiej 8, 46-300 Olesno
Komisariat Policji w Praszcze	ul. Piłsudskiego 35, 46-320 Praszków
Prokuratura Rejonowa w Oleśnie	Dworcowa 4, 46-300 Olesno
Sąd Rejonowy w Oleśnie	ul. Sądowa 3, 46-300 Olesno

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Punkt konsultacyjny w Gorzowie Śląskim oferuje pomoc psychologa. W latach 2021-2023 objął on wsparciem odpowiednio 20, 4 i 3 osoby z problemem alkoholowym, odpowiednio 4, 7 i 5 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików), odpowiednio 9, 2 i 4 osoby doznające przemocy, a w 2021 i 2023 r. po 3 osoby

stosujące przemoc. Warto dodać, że w 2023 r. Przychodnia Terapii i Uzależnień od Alkoholu w Oleśnie udzieliła pomocy 23 mieszkańcom gminy Gorzów Śląski.

Po spadku w 2023 r., w 2024 r. wzrosła liczba osób w rodzinach objętych wsparciem przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim z powodu alkoholizmu (odpowiednio 10, 5 i 8 osób w odpowiednio 6, 5 i 7 rodzinach). Jednocześnie Ośrodek udzielał pomocy z powodu przemocy domowej: 1 rodzinie liczącej 5 osób w 2022 r., 1 rodzinie liczącej 4 osoby w 2023 r. i 1 osobie w 2024 r. W analizowanym okresie MGOPS nie świadczył natomiast pomocy z powodu narkomanii.

W analizowanym okresie Ośrodek był także odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Gorzowie Śląskim. W 2023 r. objął on swoimi działaniami 48 mieszkańców gminy.

Działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie prowadzona jest głównie w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i gminnego programu przeciwdziałania przemocy w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i placówce wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych (objęto nimi 50 uczniów i 5 nauczycieli w 2022 r.), jednorazowych prelekcji i pogadanek (30 uczestników w 2023 r.), konkursów profilaktycznych (70 uczestników w 2021 r., 20 w 2022 r.), pozalekcyjnych zajęć sportowych (68 uczestników w 2021 r., 380 w 2022 r.), szkoleń i warsztatów dla rodziców z zakresu profilaktyki problemowej (20 w 2021 r.) oraz zajęć świetlicowych (20 osób w 2021 r., 25 w 2022 r., 15 w 2023 r., w tym, w każdym roku, po 5 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym).

7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Zadania oświatowe w gminie Gorzów Śląski realizują 3 szkoły podstawowe i 3 przedszkola. W roku szkolnym 2023/2024 do przedszkoli uczęszczało 242 dzieci, nad którymi opiekę sprawowało 42 nauczycieli, a w szkołach naukę od 68 nauczycieli pobierało 415 uczniów.

W gminie funkcjonuje także szkoła ponadpodstawowa – prowadzona przez Starostę Oleskiego – Zespół Szkół w Gorzowie Śląskim, kształcąca w profilu rolniczym, techniczno-budowlanym i usługowym. W analizowanym roku szkolnym

do placówki tej uczęszczało do niej 325 uczniów, a zatrudnianych w niej było 30 nauczycieli.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Publiczna Szkoła Podstawowa w Gorzowie Śląskim	ul. Byczyńska 13, 46-310 Gorzów Śląski
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kozłowicach	Kozłowice, ul. Nowa 2, 46-310 Gorzów Śląski
Publiczna Szkoła Podstawowa w Uszycach	Uszyce 35, 46-310 Gorzów Śląski
Przedszkole Publiczne w Gorzowie Śląskim	ul. Parkowa 2, 46-310 Gorzów Śląski
w tym: Oddział Zamiejscowy w Skrońsku	Skrońsk, 46-310 Gorzów Śląski
Przedszkole Publiczne w Kozłowicach	Kozłowice, ul. Nowa 7, 46-310 Gorzów Śląski
w tym: Oddział Zamiejscowy w Jamach	Jamy, 46-310 Gorzów Śląski
Oddział Zamiejscowy w Jastrzygowicach	Jastrzygowice, 46-310 Gorzów Śląski
Oddział Zamiejscowy w Pawłowicach	Pawłowice, 46-310 Gorzów Śląski
Przedszkole Publiczne w Zdziechowicach	Zdziechowice 98, 46-310 Gorzów Śląski
w tym: Oddział Zamiejscowy w Uszycach	Uszyce, 46-310 Gorzów Śląski
Zespół Szkół w Gorzowie Śląskim	ul. Byczyńska 9, 46-310 Gorzów Śląski

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Gmina organizuje dowóz uczniów do szkół. W roku szkolnym 2023/2024 zadaniem tym objęto ok. 120 uczniów; ponadto 9 dzieci z niepełnosprawnościami korzystało z transportu do Zespołu Placówek Specjalnych w Praszcze, a 2 dzieci do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. św. Jana de la Salle w Uszycach. Koszt dowozu uczniów do szkół w 2023 r. wyniósł – 610.232 złotych.

Na terenie gminy działa również placówka świadcząca opiekę nad dziećmi do lat 3. Jest nią Publiczny Żłobek Iskierka (ul. F. Chopina 6, 46-310 Gorzów Śląski). W roku szkolnym 2023/2024 placówka sprawowała opiekę nad 34 najmłodszymi dziećmi, którymi zajmowało się 6 opiekunów. Koszt prowadzenia żłobka w 2023 r. wyniósł 557.368 zł.

Warto dodać, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2024 liczba dzieci w wieku do lat 3. zmniejszała się w gminie z roku na rok (181 w 2022 r., 156 w 2023 r., 134 w 2024 r.).

8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie są, mające siedziby w Gorzowie Śląskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury oraz Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, pełniąca również funkcję biblioteki powiatowej. W 2023 r. działalność statutowa ww. jednostek opierała się na działaniach prowadzonych w domu kultury, hali widowiskowo-sportowej, Miejskiej i Gminnej Bibliotece Publicznej oraz jej 4 filiach, a także w oparciu o działalność animatorów w trzech świetlicach tj. Zdziechowicach, Gołej oraz Jamach.

W Domu Kultury prowadzone są zajęcia stałe adresowane do mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych. Są to m.in. warsztaty malarskie, teatralne, zajęcia językowe, relaksacyjne – fitness i joga, bajkoterapia, Klub Seniora. Z kolei biblioteka zajmuje się w szczególności gromadzeniem, opracowywaniem, przechowywaniem i ochroną materiałów bibliotecznych, udostępnianiem zbiorów na miejscu i wypożyczaniem na zewnątrz, prowadzeniem wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży. Obok podstawowej działalności prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne.

W 2023 r. Biblioteka wraz z filiami zorganizowała łącznie: 81 imprez, w tym: konkursy czytelnicze, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie dla dzieci i dorosłych, zajęcia literacko-plastyczne. Biblioteka uczestniczy również w ogólnopolskich akcjach czytelniczych, jak: Noc Bibliotek, Mała Książka – Wielki Człowiek, Tata też czyta. Ogółem we wszystkich imprezach organizowanych przez Bibliotekę udział wzięło 1.264 mieszkańców, a w zajęciach dla dzieci 705 osób. W 2023 r. na prowadzenie bibliotek i upowszechnianie czytelnictwa gmina wydała 445.000 zł, w tym 45.000 zł dotacji z powiatu na realizację działań z zakresu biblioteki powiatowej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 r. księgozbiór Biblioteki liczył 29.569 woluminów, liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz wyniosła 23.700, a liczba czytelników 860 osób.

Biblioteka zapewnia czytelnikom dostęp do komputerów podłączonych do sieci Internet – w bibliotekach w gminie jest 7 komputerów udostępnianych czytelnikom.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki		adres placówki
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Gorzowie Śląskim		ul. Rynek 4, 46-310 Gorzów Śląski
Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzowie Śląskim		ul. Rynek 4, 46-310 Gorzów Śląski
w tym:	Filia Biblioteczna w Kozłowicach	Kozłowice ul. Nowa 7, 46-310 Gorzów Śląski
	Filia Biblioteczna w Pawłowicach	Pawłowice 74, 46-310 Gorzów Śląski
	Filia Biblioteczna w Uszycach	Uszyce 88, 46-310 Gorzów Śląski
	Filia Biblioteczna w Zdziechowicach	Zdziechowice 16, 46-310 Gorzów Śląski

Źródło: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Gorzowie Śląskim zorganizował 37 imprez, w których uczestniczyło 2.500 osób. Do najważniejszych imprez organizowanych na terenie gminy należą: Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Gminny Konkurs Recytatorski „Wierszem i prozą”, Kiermasz Wielkanocny, Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, Święto Gwary Śląskiej, Dzień Dziecka, Dożynki Gminne, Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek, Święto Niepodległości, Dzień Pluszowego Misia, Jarmark Bożonarodzeniowy.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Gorzowie Śląskim organizuje także zajęcia sportowe prowadzone przez instruktorów zatrudnionych w MGOK i stowarzyszenia, które w swoim statucie mają działalność sportową. Zajęcia proponowane przez MGOK to: piłka nożna, tenis stołowy, ćwiczenia ogólnorozwojowe dla dzieci, badminton, joga (dzieci i dorośli), fitness oraz siłownia. W 2024 r. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, MGOK zorganizował łącznie 11 imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, w których udział wzięło 1.500 osób.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Składają się na nią m.in.: hala sportowo-widowiskowa, stadion, boisko Orlik. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Obiekty sportowe i rekreacyjne w gminie

nazwa placówki		adres placówki
Hala Widowiskowo-Sportowa		ul. Byczyńska 13, 46-310 Gorzów Śląski
Stadion Miejski		ul. Sportowa 6, 46-310 Gorzów Śląski
Boisko Orlik		ul. Byczyńska 13, 46-310 Gorzów Śląski
Skatepark		ul. Chopina, 46-310 Gorzów Śląski

Źródło: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Gmina Gorzów Śląski posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Równinne tereny i dobre drogi oraz duże kompleksy leśne pozwalają na uprawianie turystyki pieszej i rowerowej. Przez gminę przebiega Szlak Drewnianego Budownictwa Sakralnego obejmujący miejscowości: Uszyce, Goła, Kozłowice i Jamy oraz ścieżka rowerowa prowadząca szlakiem zabytkowej kolejki wąskotorowej. Rekreacyjnie wykorzystywana jest także rzeka – jako miejsce do wędkowania i kajakarstwa.

9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Gorzów Śląski funkcjonuje ponad 20 podmiotów ekonomii społecznej. Są to głównie organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje współpracę na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi. Jego celem jest kształtowanie partnerstwa, umacnianie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym,

wypracowanie wspólnych mechanizmów służących efektywnemu i skutecznemu diagnozowaniu, a następnie zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego Miasta Gorzów Śląski ul. Kluczborska 5 lok. 1, 46-310 Gorzów Śląski	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Jamy Jamy 31, 46-310 Gorzów Śląski	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy wsi Pawłowice Pawłowice 74, 46-310 Gorzów Śląski	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Uszyckiej Uszyce 87, 46-310 Gorzów Śląski	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Fundacja „Wszyscy Razem” im. św. Jana de La Salle w Uszycach Uszyce 18, lok. 19, 46-310 Gorzów Śląski	edukacja i wychowanie; pomoc społeczna; ochrona zdrowia	dzieci i młodzież z niepełnosprawnością
Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej w Kozłowicach „Nasza Szkoła – Kozłowice” Kozłowice, ul. Nowa 2, 46-310 Gorzów Śląski	edukacja i wychowanie	dzieci i młodzież
Spółdzielnia Socjalna „Integracja” Uszyce 18, 46-310 Gorzów Śląski	rynek pracy, aktywizacja zawodowa	społeczność lokalna, osoby z niepełnosprawnością, osoby bezrobotne
Fundacja Rozwoju Artystycznego „Fabryka Muzyki” ul. Krasickiego 8, 46-310 Gorzów Śląski	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Fundacja Centrum Edukacji Wokalnej ul. Krasickiego 8, 46-310 Gorzów Śląski	kultura, sztuka, tradycja; edukacja i wychowanie	dzieci i młodzież

Ludowy Miejski Klub Sportowy „Piaś” Gorzów Śląski ul. Sportowa 1, 46-310 Gorzów Śląski	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Ludowy Zespół Sportowy Uszyce Uszyce 36, 46-310 Gorzów Śląski	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Ludowy Klub Sportowy „Prosna” Zdziechowice, 46-310 Gorzów Śląski	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Dwa Koła ul. Kluczborska 5, 46-310 Gorzów Śląski	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Gorzowie Śląskim ul. Rynek 4, 46-310 Gorzów Śląski	usługi socjalne, pomoc społeczna	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Gorzowie Śląskim ul. Chopina 6, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Uszycach Uszyce 87, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Zdziechowicach Zdziechowice 107, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Jamach Jamy 23B, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Jastrzygowicach Jastrzygowice 13, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Kozłowicach Kozłowice, ul. Nowa 5, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Pawłowicach Pawłowice 74, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Skrońsku Skrońsko 33, 46-310 Gorzów Śląski	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: spis.ngo.pl

W 2024 r. Gmina Gorzów Śląski zlecała w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z zakresu: kultury i sztuki, kultury fizycznej, turystyki, ochrony i promocji zdrowia, zadań na rzecz osób z niepełnosprawnością, podtrzymania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości narodowych.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Gorzów Śląski czuwa Komenda Powiatowa Policji w Oleśnie (ul. Klonowa 1A, 46-300 Olesno), której podlega Komisariat Policji w Praszce (ul. Piłsudskiego 35, 46-320 Praszka).

Według danych Komisariatu Policji w Praszce, w 2023 r. na terenie gminy Gorzów Śląski stwierdzono łącznie 57 przestępstw, w tym 12 gospodarczych, 24 kryminalne i 3 narkotykowe. Najwięcej dotyczyło prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (13).

Dane szczegółowe na temat wybranych przestępstw popełnionych w gminie w 2023 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2023 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
oszustwo	10
kradzież mienia	8
kradzież z włamaniem	6
przestępstwo narkotykowe	3
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	13
spowodowanie wypadku w komunikacji	4
uchylanie się od obowiązku alimentacji	1

Źródło: Komisariat Policji w Praszce.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2024 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystało 5 osób.

Istotne dla mieszkańców gminy jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na jej terenie ochronę przeciwpożarową zapewnia 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 2 jednostki zrzeszone w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym – OSP Gorzów Śląski i OSP Uszyce. W dyspozycji strażaków w gminie pozostaje sprzęt specjalistyczny, m.in. 11 samochodów ratowniczo-gaśniczych, w tym: 7 średnich i 4 lekkie. Jednostki OSP biorą udział w akcjach gaśniczych, udzielają pomocy przy wypadkach drogowych, usuwają zalegające drzewa i zabezpieczają zerwane linie energetyczne wskutek wichur i nawałnic, pomagają w usuwaniu skutków powodzi i podtopień. W 2023 r. jednostki OSP wyjechały do 25 pożarów, 48 miejscowych zagrożeń, a także 1 fałszywego alarmu. W 2023 r. uprawnienia do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych posiadało 201 strażaków i strażaczek.

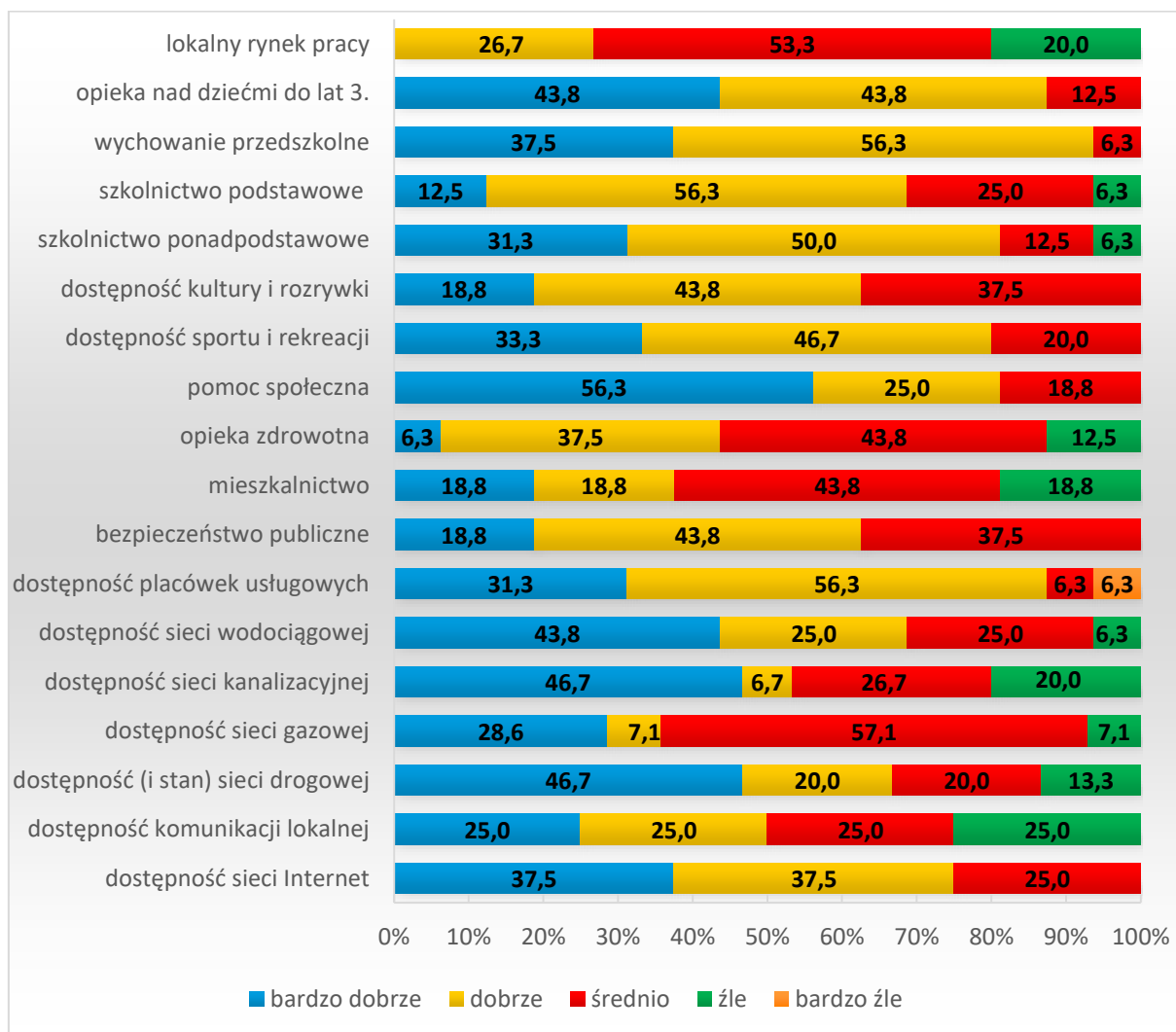
11. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Gorzów Śląski posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza, Zastępcy Burmistrza, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Warunki życia w gminie

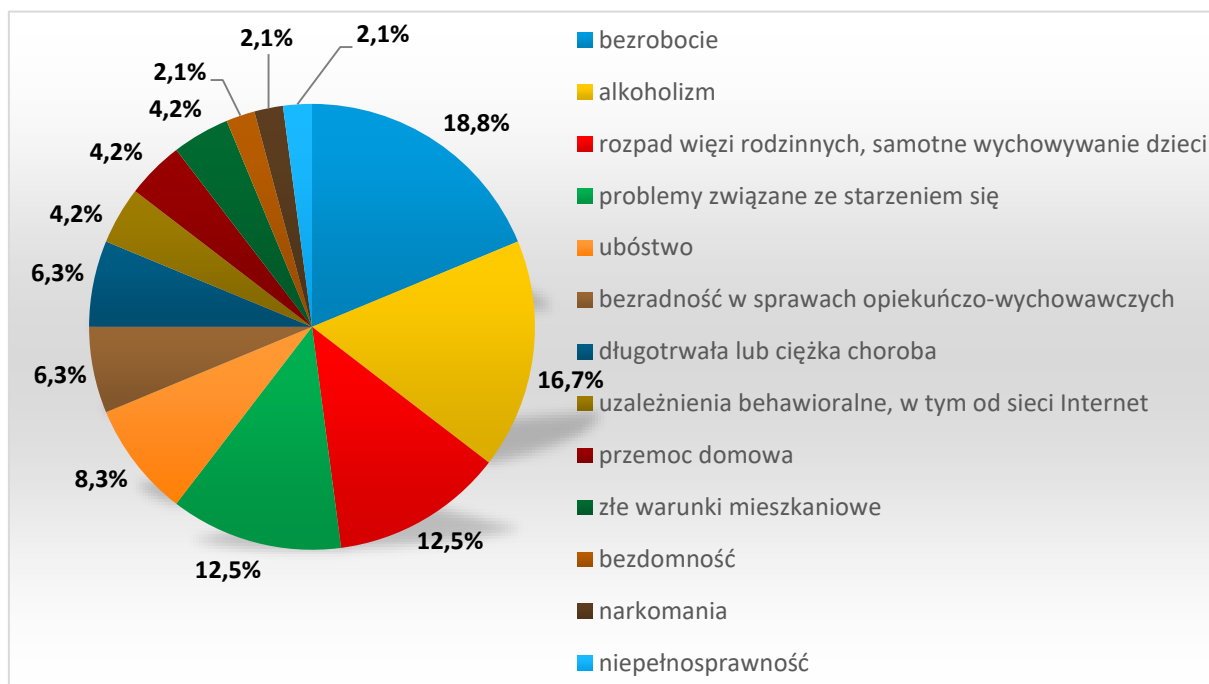

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do wychowania przedszkolnego (łącznie 93,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych, opieki nad dziećmi do lat 3. (w sumie po 87,6% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa ponadpodstawowego oraz pomoc społeczną (łącznie po 81,3% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz dostępność sportu i rekreacji (w sumie 80% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do komunikacji publicznej (25% ocen złych), rynek pracy, dostępność sieci kanalizacyjnej (po 20% ocen złych) oraz sytuację mieszkaniową (18,8% ocen złych).

Wykres 27. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

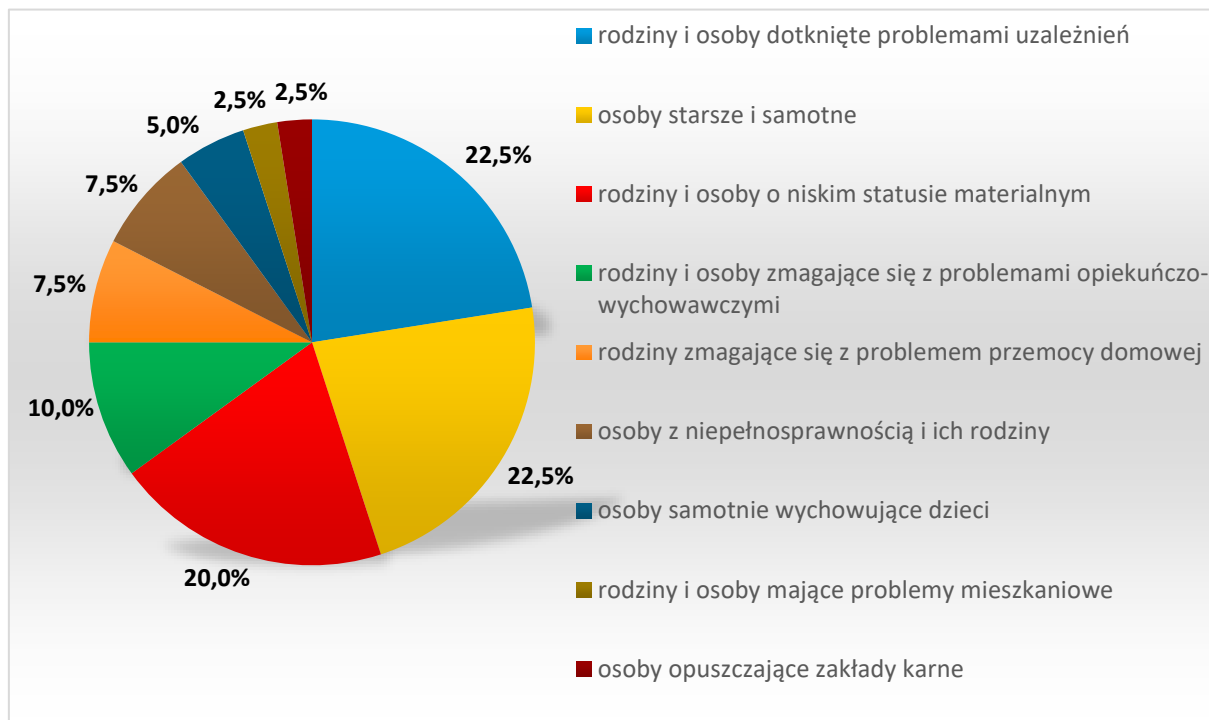

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali bezrobocie (18,8%), alkoholizm (16,7%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci, problemy związane ze starzeniem się (po 12,5%) oraz ubóstwo (8,3%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

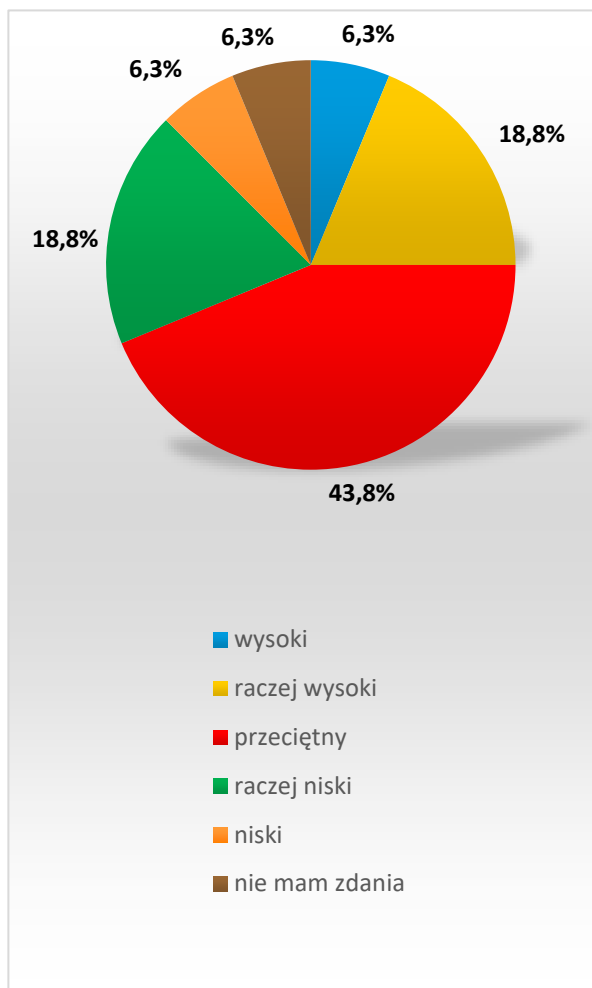

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

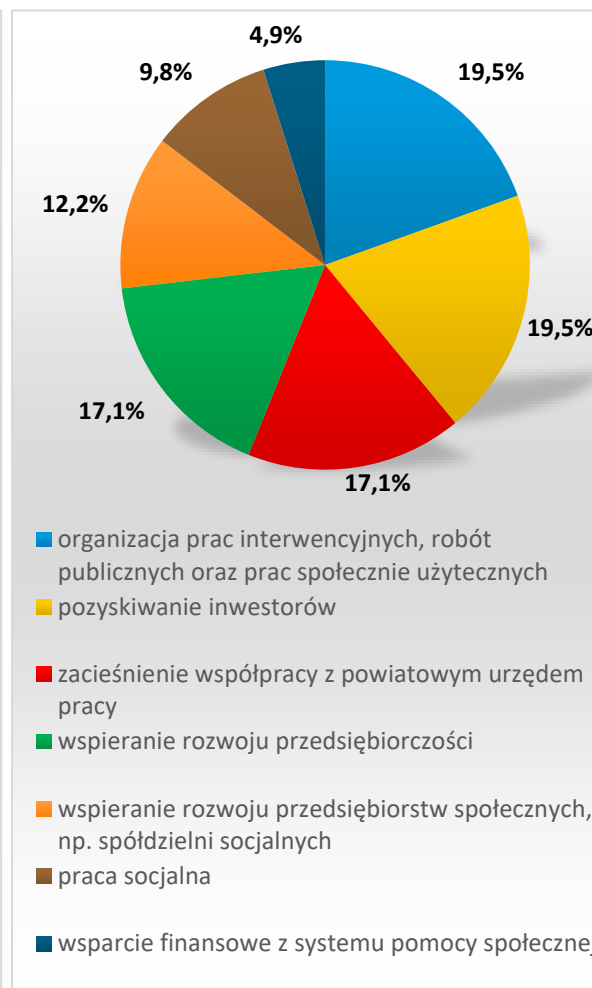
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień, osoby starsze i samotne (po 22,5%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (20%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 29. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 30. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

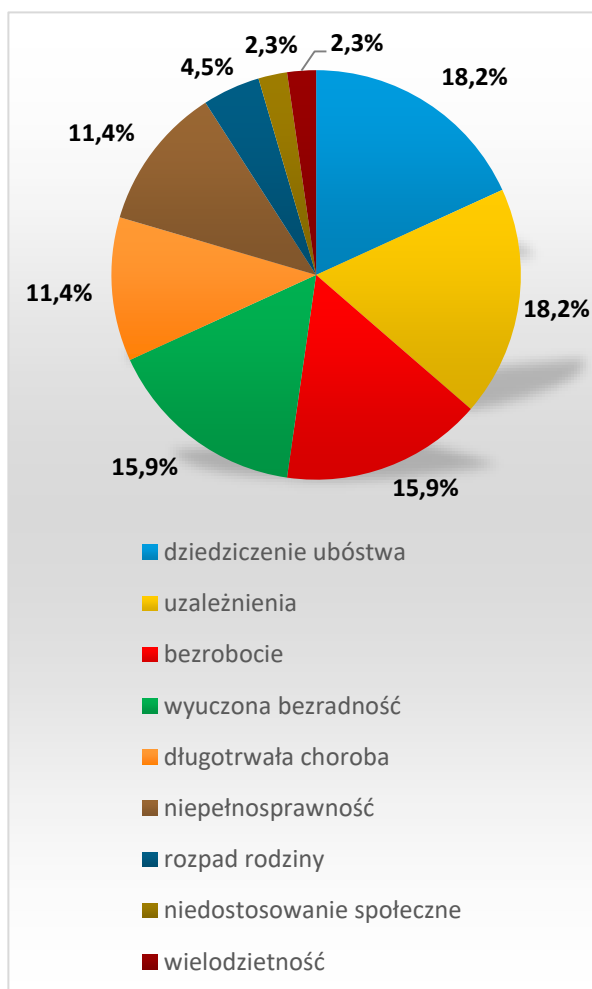
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych (43,8%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 25,1% respondentów jest on raczej wysoki lub wysoki i w opinii tylu samo badanych raczej niski lub niski.

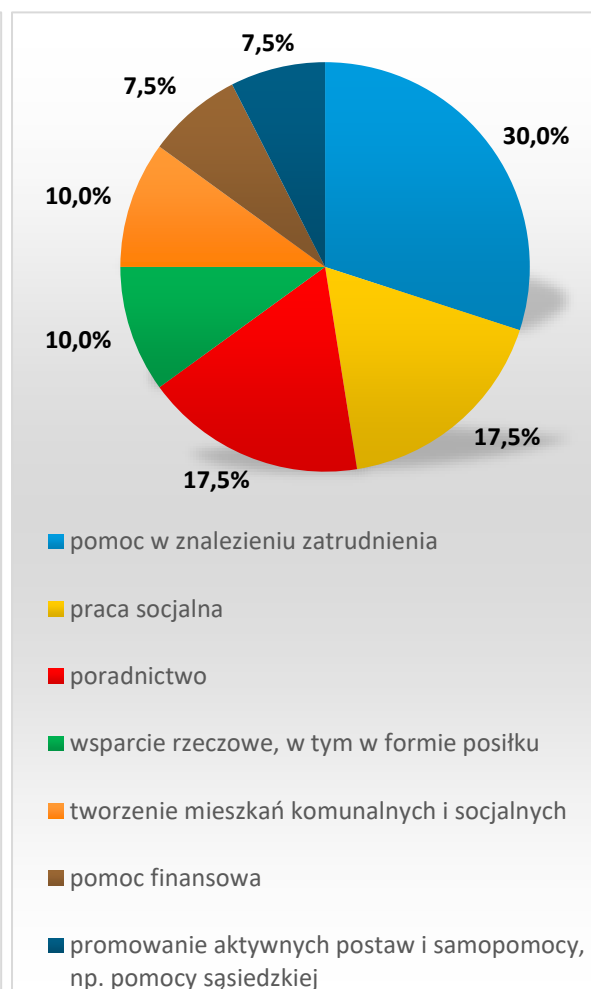
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, pozyskiwanie inwestorów (po 19,5%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 17,1%).

W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 31. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 32. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

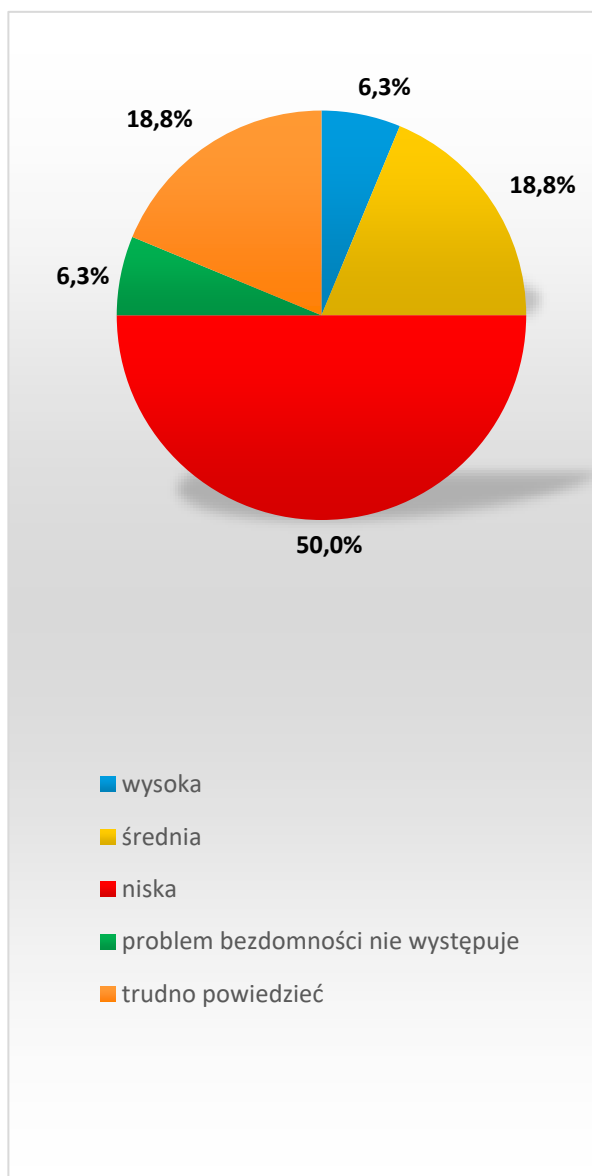
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali dziedziczenie ubóstwa, uzależnienia (po 18,2%), bezrobocie i wyuczoną bezradność (po 15,9%).

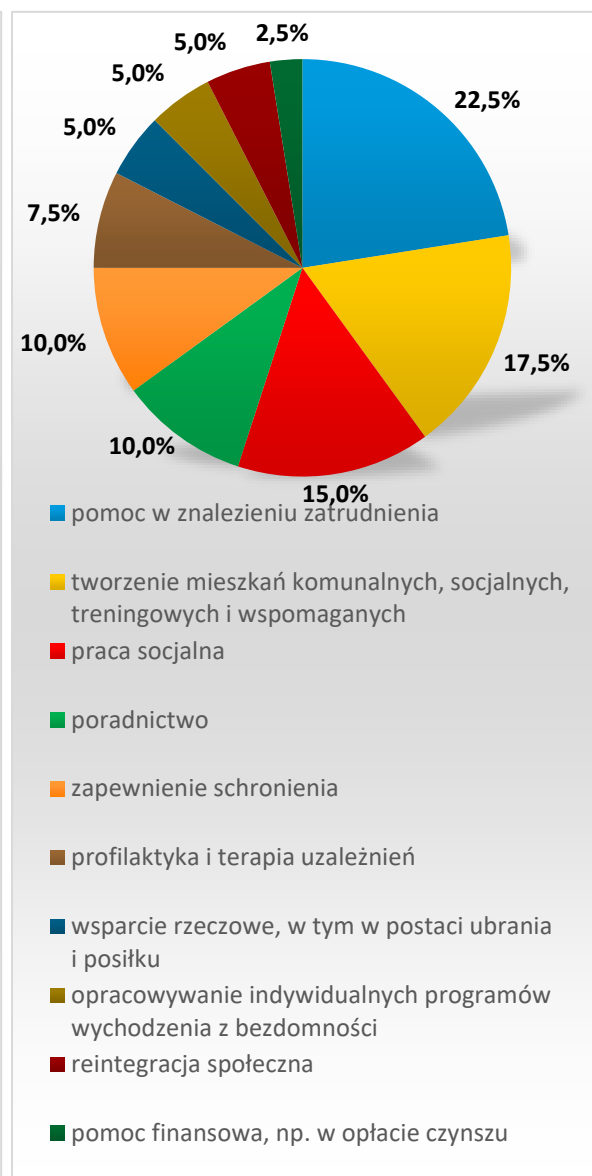
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (30%). Za ważne badani uznali także prowadzenie pracy socjalnej i świadczenie poradnictwa (po 17,5%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 33. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 34. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

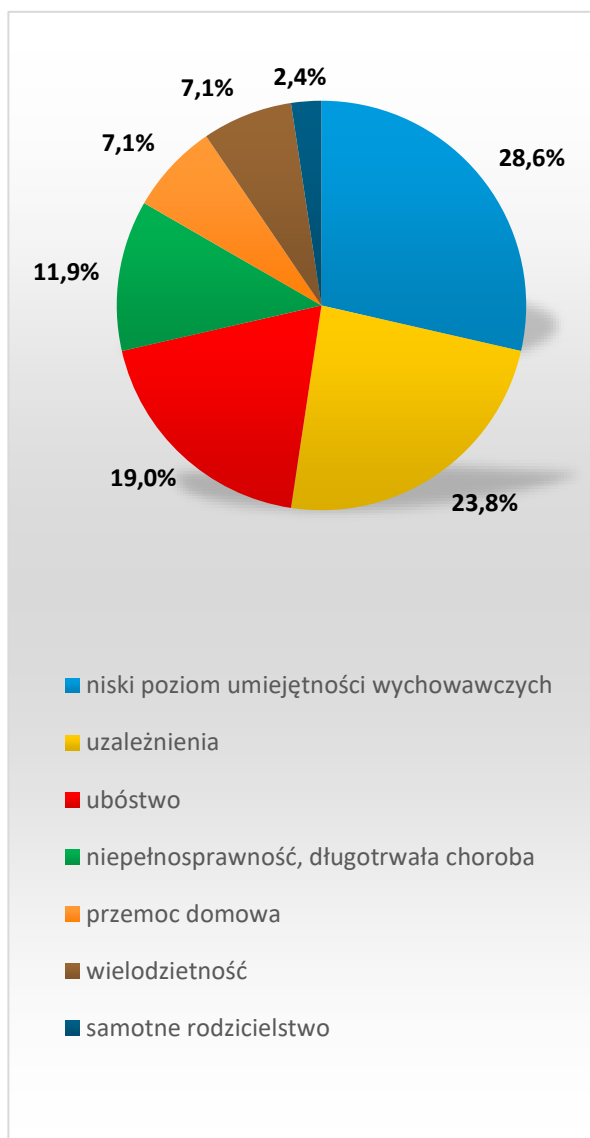
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Połowa badanych, stwierdziła, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie zdaniem 18,8% ankietowanych jest ona średnia, a tylu samo respondentów nie miało na ten temat zdania.

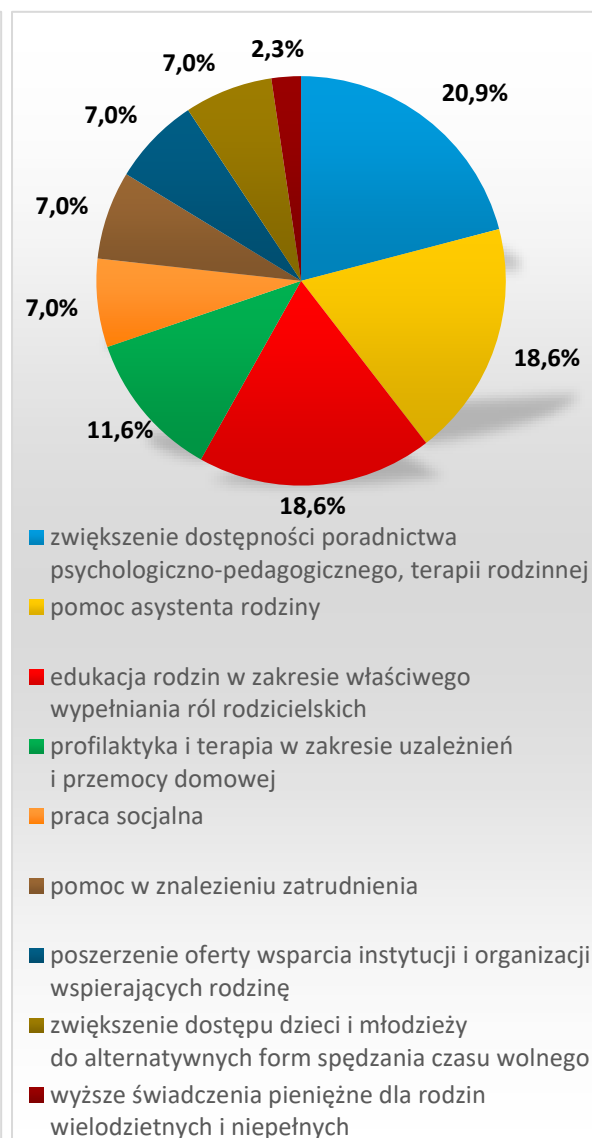
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,5%), tworzenie mieszkań komunalnych, socjalnych, treningowych i wspomaganych (17,5%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (15%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 35. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 36. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

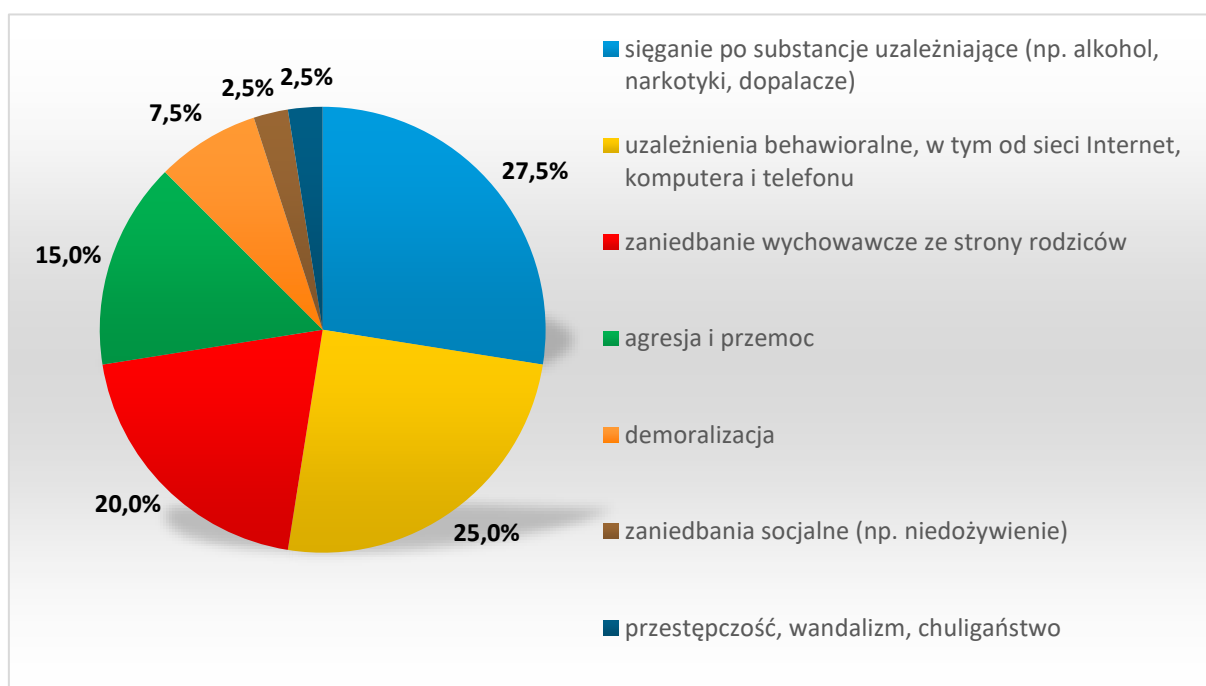
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (28,6%), uzależnienia (23,8%), ubóstwo (19%) oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba (11,9%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali: zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (20,9%), udzielenie wsparcia ze strony asystenta rodziny, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (po 18,6%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy domowej (11,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 37. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

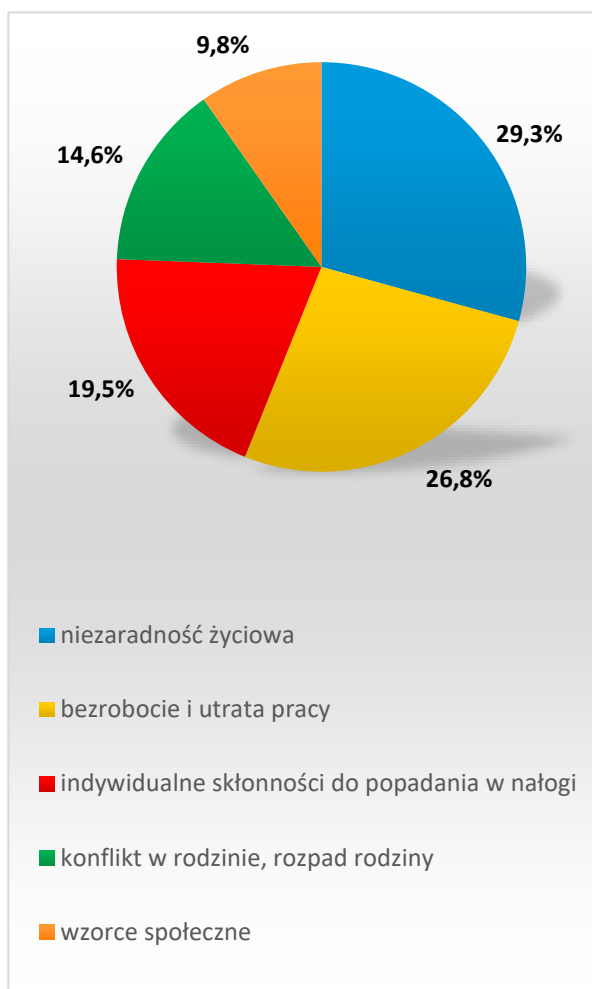

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

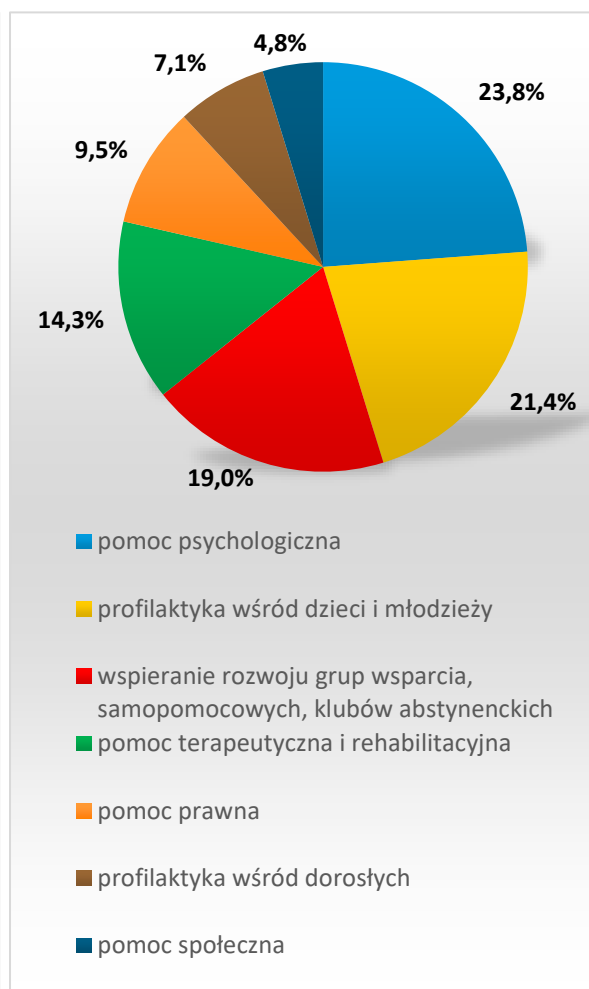
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (27,5%), uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (25%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (20%) oraz agresja i przemoc (15%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

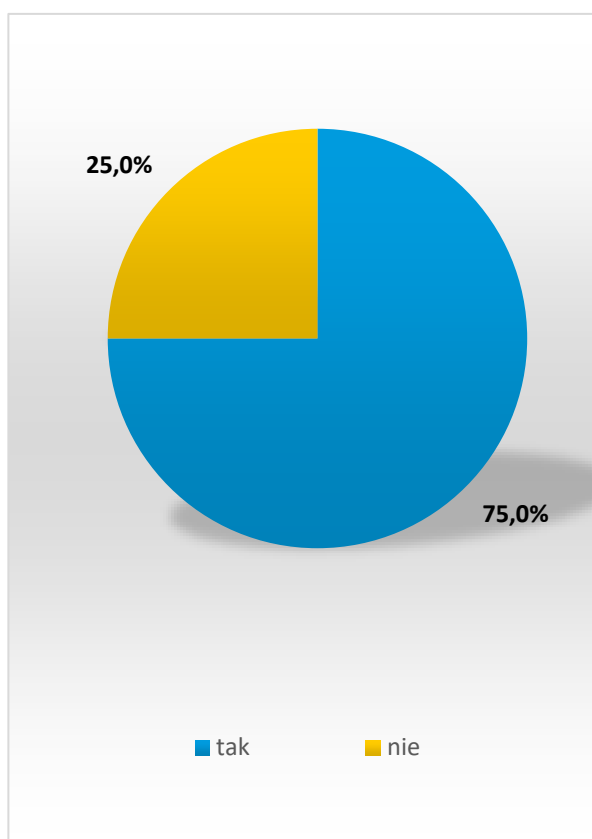
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (29,3%), bezrobocie i utratę pracy (26,8%) indywidualne skłonności do popadania w nałogi (19,5%) oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (14,6%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na zwiększeniu dostępu do pomocy psychologicznej (23,8%), prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (21,4%), wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (AA, Al-Anon),

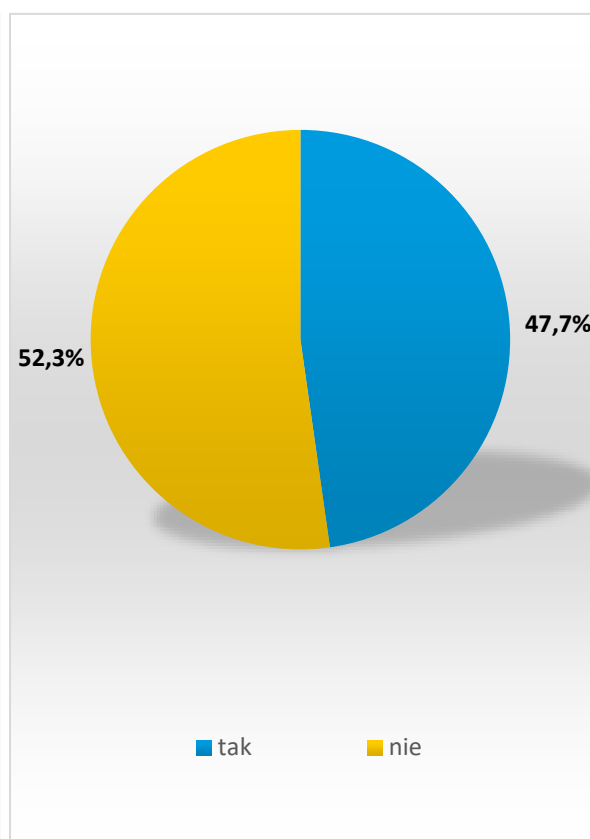
klubów abstynenckich (19%) oraz zwiększeniu dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (14,3%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy domowej, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 40. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

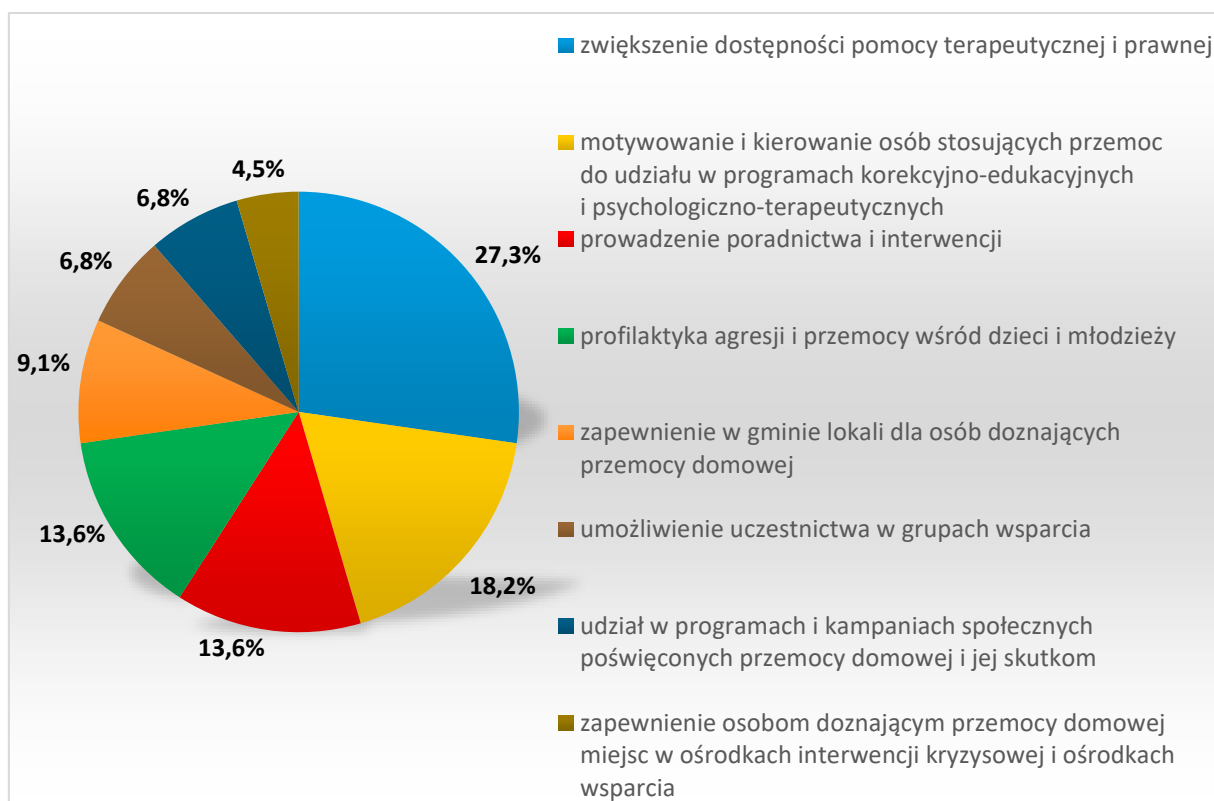
Wykres 41. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (75%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 52,3% ankietowanych odpowiedziało, że nie słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 42. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?

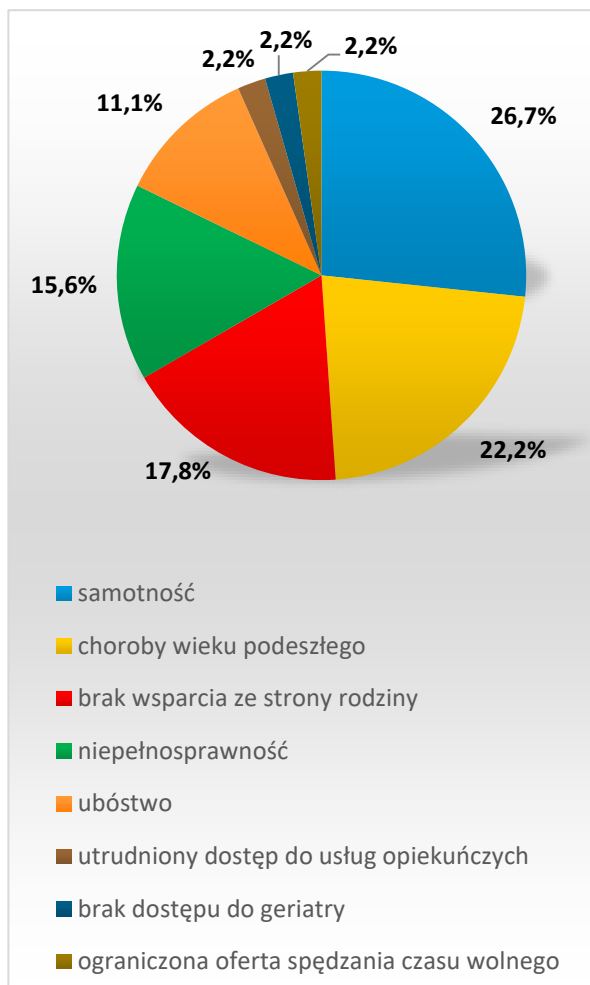

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

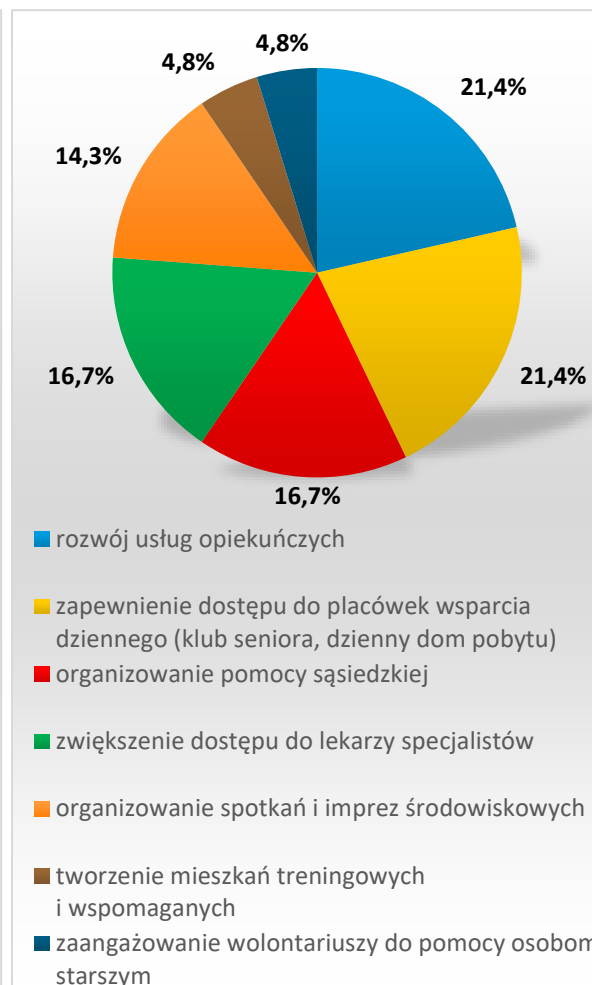
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy domowej, należy przede wszystkim zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (27,3%), motywować i kierować osoby stosujące przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych (18,2%), prowadzić poradnictwo i interwencje oraz profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (po 13,6%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 44. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

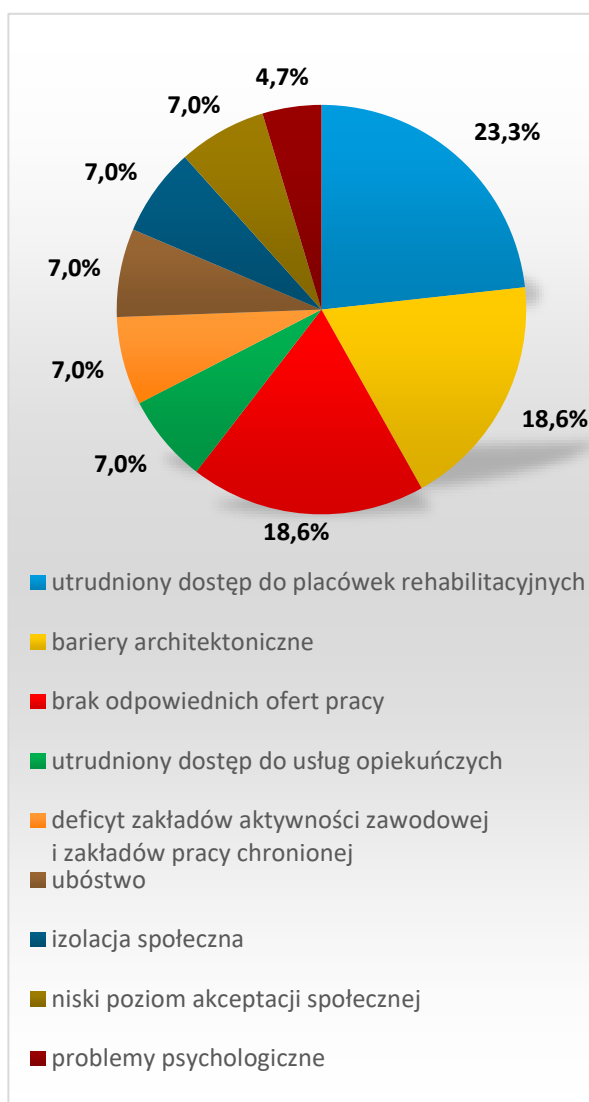
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (26,7%), choroby wieku podeszłego (22,2%), brak wsparcia ze strony rodziny (17,8%) oraz niepełnosprawność (15,6%).

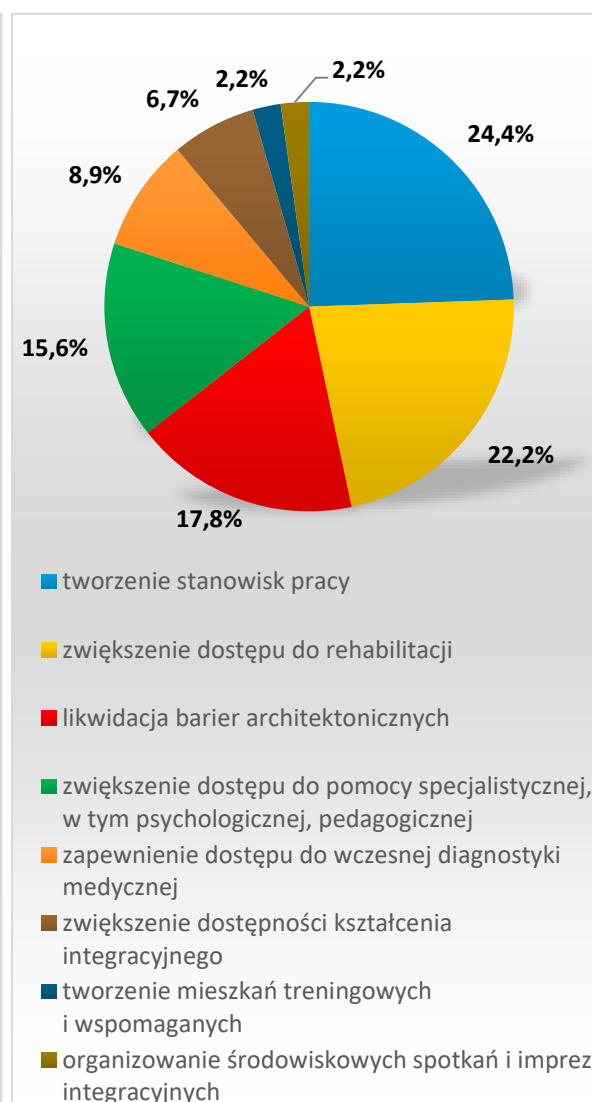
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwijanie usług opiekuńczych, zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; po 21,4%), organizowanie pomocy sąsiedzkiej, zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (po 16,7%) oraz organizowanie spotkań i imprez środowiskowych (14,3%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 45. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy

Wykres 46. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?

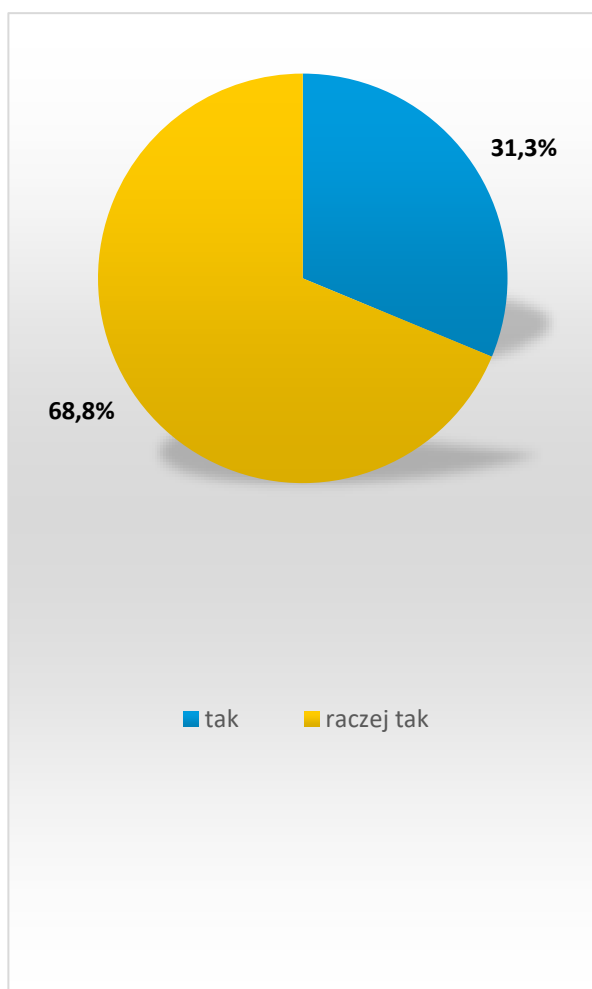
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (23,3%), bariery architektoniczne oraz brak odpowiednich ofert pracy (po 18,6%).

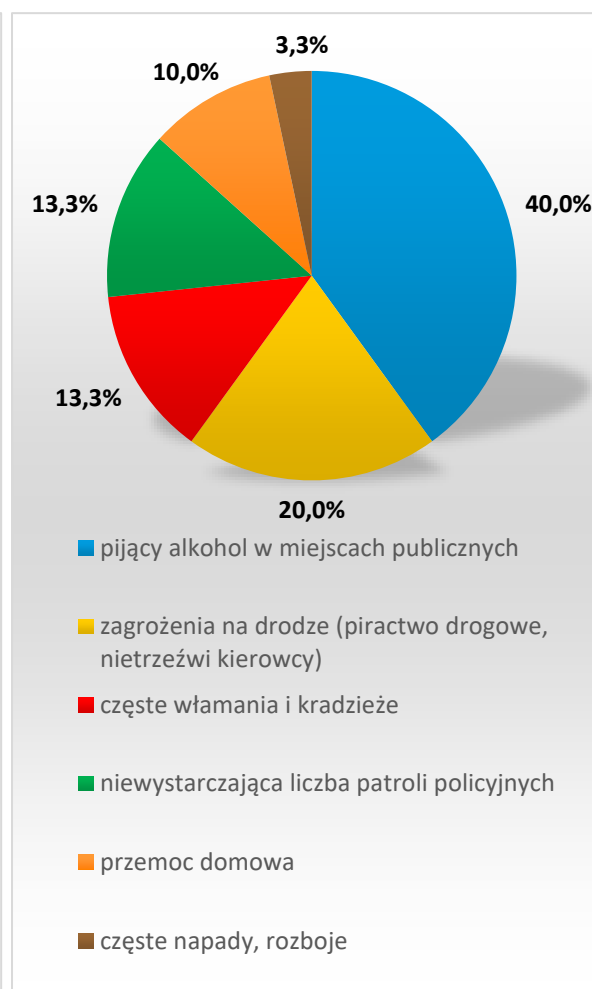
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (24,4%), zwiększeniu dostępności rehabilitacji (22,2%), likwidacji barier architektonicznych (17,8%) oraz poszerzeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (15,6%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 47. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 48. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

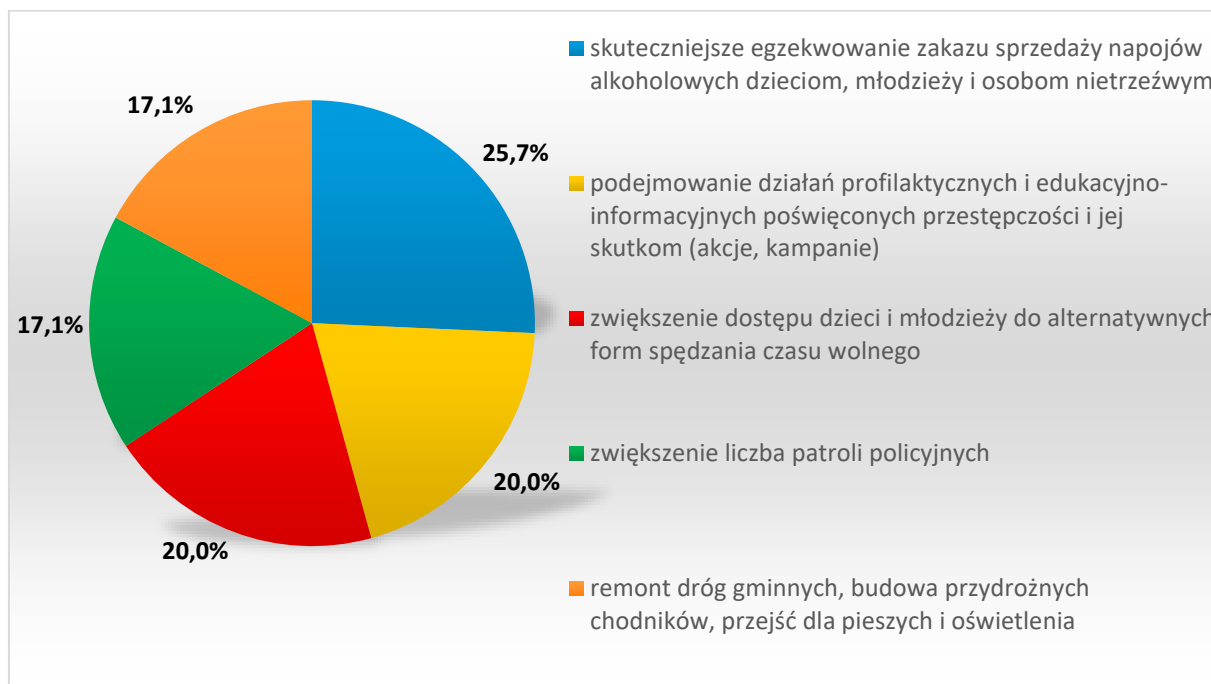

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 70% ankietowanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania, a prawie 1/3 że bezpiecznie.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (40%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 20%), a także częste włamania i kradzieże oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (po 13,3%).

Wykres 49. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (25,7%), podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie) oraz poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (po 20%),

12. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim

posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 22. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym w bezdomności ▪ funkcjonowanie gminnego żłobka ▪ zapewnianie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dobra dostępność szkolnictwa podstawowego i opieki przedszkolnej ▪ działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej oraz świetlicy środowiskowej ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie ▪ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego i Zespołu Interdyscyplinarnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej ▪ świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ działalność w gminie dziennego domu pomocy, klubów seniora ▪ udział gminy w programach służących wsparciu i aktywizacji seniorów i osób z niepełnosprawnością ▪ dobrze wykwalifikowana, posiadająca doświadczenie i podnosząca kwalifikacje kadra MGOPS-u ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy	▪ zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie ▪ nieodpowiedni dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ deficyt grup wsparcia dla rodzin i osób z niepełnosprawnościami ▪ zbyt niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego, w tym zbyt mała liczba zajęć sportowych i miejsc spotkań dla młodzieży ▪ brak lokali dla osób doznających przemocy ▪ niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących usługi opiekuńcze i specjalistyczne usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej i usług rehabilitacyjnych ▪ istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej ▪ niewystarczająco rozwinięty w gminie sektor pozarządowy działający w obszarze polityki społecznej

społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej	- niska aktywność mieszkańców gminy, m.in. w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych - brak wolontariatu w gminie
Szanse	Zagrożenia
- aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki - promowanie przedsiębiorczości - dostęp do europejskich rynków pracy - ogólnopolskie programy wsparcia rodziny - zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów - rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy domowej - promowanie aktywnego starzenia się - dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością - wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością - możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy - dalsze pobudzanie aktywności społecznej - uruchomienie wolontariatu	- niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy - ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież - odpływ ludzi młodych i wykształconych z gminy do większych jednostek administracyjnych - ujemny przyrost naturalny - kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin - obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej - rosnący dostęp do środków psychoaktywnych - zwiększająca się skala uzależnień behawioralnych - rosnący udział osób starszych i z niepełnosprawnością w populacji gminy - niezadawalający poziom życia seniorów - samotność i izolacja społeczna osób starszych i z niepełnosprawnością - przeciążenie pracowników pomocy społecznej obowiązkami i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego - niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy - wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej - bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

13. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Gorzów Śląski, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- wzrost udziału osób starszych w populacji gminy, co wymaga m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym ramach klubów seniora oraz ośrodków wsparcia, rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier, w tym architektonicznych, oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zwiększenie szans i dostępności pomocy dla osób pozostających bez pracy i ubogich, m.in. poprzez zachęcanie do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), zintensyfikowanie działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących w gminie nowe miejsca pracy, poprawę warunków do inwestowania i propagowanie przedsiębiorczości, wspieranie rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie, oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych, treningowych i wspomaganych;
- kryzys rodziny, w tym zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co wymaga m.in. zintensyfikowania działalności profilaktycznej w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym poprzez rozwijanie oferty punktu konsultacyjnego oraz wspieranie ruchu samopomocowego, kontynuowania edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego, utrzymania wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększania dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijania sieci i oferty placówek wsparcia dziennego;

- zaspokajanie w szerszym zakresie potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększanie kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym, m.in. poprzez profesjonalizację służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

1. **Przeciwdziałanie ekskluzji seniorów i osób z niepełnosprawnościami:** aktywizowanie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do inkluzji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami;
2. **Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie w gminie warunków do rozwoju:** tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży lepszych warunków do kształcenia i wszechstronnego rozwoju, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, prowadzenie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej;
3. **Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego:** rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmacnianie i poszerzanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz podejmowanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Gorzów Śląski w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2030 jest:

inkluzja grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, poprawa kondycji rodzin i podnoszenie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ekskluzji seniorów i osób z niepełnosprawnością.

Cele operacyjne

1. Aktywizowanie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług.
2. Tworzenie warunków do inkluzji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Podejmowanie działań prozdrowotnych dla seniorów i osób z niepełnosprawnością.
3. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa”, „Marszałkowski Kurier Społeczny”, Korpus Wsparcia Seniorów”.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.

5. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach klubów seniora, gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z ośrodkami wsparcia i podmiotami ekonomii społecznej.
6. Współpraca z podmiotami niegminnymi w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
7. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania seniorów i osób z niepełnosprawnością w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2025-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gorzowa Śląskiego, Rada Miejska w Gorzowie Śląskim, Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim, gminne kluby seniora, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ponadgminne placówki oświatowe, w tym placówki ponadpodstawowe, podmioty lecznicze, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie w gminie warunków do rozwoju.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.
2. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży lepszych warunków do kształcenia i wszechstronnego rozwoju.
3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
4. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
5. Prowadzenie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, dalsze pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwijanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych, wspieranie i promowanie przedsiębiorczości w tym małej i średniej.
2. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
3. Promowanie walorów turystycznych i wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.
4. Kontynuowanie pracy z osobami ubogimi i bezrobotnymi oraz zagrożonymi utratą bezpieczeństwa socjalnego, obejmującej m.in. zachęcanie do aktywnych postaw, w tym motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych, edukowanie w celu poprawy ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym, promowanie samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
5. Dalsze wspieranie dzieci z rodzin ubogich, m.in. prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.

6. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego, udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych, promowanie samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
7. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych bezdomnością i będących w kryzysie bezdomności, m.in. poprzez pracę socjalną, wsparcie finansowe i rzeczowe, pomoc w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, współpracę z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie.
8. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. poprzez zapewnienie schronienia, poradnictwo, wsparcie finansowe, rzeczowe i w uzyskaniu zatrudnienia.
9. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych, treningowych i wspomaganych.
10. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
11. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i w kryzysie bezdomności, a także z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, zapewnianie dalszego wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.

2. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
3. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
4. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby imprez integracyjnych, pozaszkolnych zajęć pozalekcyjnych, rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego, organizowanie wypoczynku przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz przy współpracy z podmiotami niegminnym, w tym podmiotami ekonomii społecznej.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
6. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z podmiotami ekonomii społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (programy, akcje, kampanie); włączanie w ich realizację policjantów.
2. Kontynuowanie przez jednostki gminne i współpracy z mieszkańcami, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i podmiotami ekonomii społecznej na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
3. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej, m.in. poprzez rozwijanie oferty Punktu Konsultacyjnego w gminie oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień, ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym grup wsparcia dla osób z problemami uzależnień i przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej lokali w gminie lub miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Punktem Interwencji Kryzysowej w Oleśnie.
7. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy domowej i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 5.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, w tym inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
2. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.

3. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych.
4. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Czas realizacji:

Lata 2025-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gorzowa Śląskiego, Rada Miejska w Gorzowie Śląskim, Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gorzowie Śląskim, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny w Gorzowie Śląskim, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Oleśnie, ponadgminne placówki oświatowe, w tym placówki ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej, jednostki ochotniczej straży pożarnej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Dalszy wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.

Cel strategiczny 3.:

Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie sektora pomocy społecznej.
2. Wzmacnianie i poszerzanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadre MGOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach i superwizji.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
4. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z podmiotami ekonomii społecznej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych oraz podejmowanie współpracy z ww. jednostkami.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gorzowa Śląskiego, Rada Miejska w Gorzowie Śląskim, Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2025-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- gminny program wspierania rodziny,
- program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gorzów Śląski na lata 2025-2030 będzie Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2025-2030 (w zł)

2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
5.980.168	6.578.185	7.236.004	7.959.604	8.755.564	9.631.121

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2022-2024.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2024 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2024 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	35	40
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (1)	3
liczba osób objętych programami na rzecz rozwoju systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością	11	20
liczba osób korzystających z klubu seniora	156	200
liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia	32	45
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	1
liczba osób z gminy objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej	41	50
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością	5	5
cel strategiczny 2		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	247	240
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	196	190
liczba osób bezrobotnych w gminie	108	115
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	1	1
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	0
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych i treningowych)	145	140
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	33	30
liczba realizowanych i współrealizowanych programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym	0	2
liczba rodzin objętych pracą socjalną	65	70
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (7)	2 (15)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	72	80
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	1	1
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	25	20
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka	0	1
liczba stwierdzonych przestępstw	88	120

liczba przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych (w zakresie przestępczości)	106	100
liczba inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa na drodze	4	10
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej	9	12
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	70	80
liczba grup samopomocowych		
liczba rodzin objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	11	11
liczba lokali w gminie dla osób doznających przemocy domowej	0	1
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	0	3
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	0	2
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	2	3
liczba osób skierowanych do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	0	2
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	15	25
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej (podstawowej i specjalistycznej) opieki zdrowotnej	25.105	28.000
liczba realizowanych programów zdrowotnych	0	1
cel strategiczny 3		
liczba pracowników MGOPS-u (liczba pracowników socjalnych)	15 (4)	16
liczba pracowników MGOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	15	16
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie	1	1
liczba organizacji pozarządowych	28	30
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	28	30

Źródło danych: Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim.

Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwia ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ. Zostanie ona przeprowadzona po zakończeniu realizacji dokumentu i ujęta w ramach poszerzonego o ewaluację raportu z wdrażania strategii za 2030 r.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i osłonowe przyznane w gminie w latach 2022-2024	21
Tabela 2. Kadra MGOPS-u w 2024 r.	30
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2022-2024.....	31
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2022-2024	32
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w gminie oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2022-2024.....	33
Tabela 6. Świadczenia rodzinne wypłacone w gminie w latach 2022-2024	34
Tabela 7. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w gminie w latach 2022-2024.....	35
Tabela 8. Podmioty udzielające wsparcia w gminie	35
Tabela 9. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	36
Tabela 11. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie.....	41
Tabela 12. Podmioty lecznicze realizujące świadczenia specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarскую dla mieszkańców gminy	42
Tabela 13. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Oleśnie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2021-2023 ..	44
Tabela 14. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS** na koniec 2022 i 2023 r.	45
Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2021-2023	46
Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej	50
Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie	52
Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie	54
Tabela 19. Obiekty sportowe i rekreacyjne w gminie	54
Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie.....	56

Tabela 21. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2023 r.	58
Tabela 22. Analiza SWOT	75
Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2025-2030 (w zł)	91
Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	92

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2022-2024 udzielono pomocy i wsparcia	18
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenie	18
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenie pieniężne	18
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenie niepieniężne	18
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2024 (liczba osób w rodzinach)	19
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2022-2024	20
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2022-2024.....	20
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty (w ha) w gminie...	24
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2022-2024	25
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2024 r.	25
Wykres 11. Mieszkańcy gminy pracujący w gospodarce narodowej w latach 2023-2024	27
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2022-2024	27
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2023 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia.....	27
Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie oleskim, w województwie opolskim i w kraju w latach 2022-2024 (w %)	28
Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2022-2024	38
Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2022-2024	39
Wykres 22. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2023 r. .	43
Wykres 23. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2023 r.	43

Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2022-2024	48
Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2021-2023.....	49
Wykres 26. Warunki życia w gminie	60
Wykres 27. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	61
Wykres 28. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	62
Wykres 29. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?.....	63
Wykres 30. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?.....	63
Wykres 31. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	64
Wykres 32. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	64
Wykres 33. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	65
Wykres 34. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	65
Wykres 35. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	66
Wykres 36. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	66
Wykres 37. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	67
Wykres 38. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	68
Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	68
Wykres 40. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?	69
Wykres 41. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	69
Wykres 42. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?	70
Wykres 43. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy.....	71
Wykres 44. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	71
Wykres 45. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy	72

Wykres 46. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?	72
Wykres 47. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	73
Wykres 48. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	73
Wykres 49. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	74